

Załącznik do uchwały numer 312 Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój z dnia 9 czerwca 2020 roku.

L.p.	Miejsce w Rocznym Planie Działania	Obecny zapis	Proponowany zapis
1.	Roczny Plan Działania dla Działania 4.3 PO WER opracowany przez Centrum Projektów Europejskich	-	Dodano fiszkę projektu pozakonkursowego PFRON: <i>Trening orientacji przestrzennej dla osób niewidomych i słabowidzących (TOPON)</i>
2.	Roczny Plan Działania dla Działania 4.3 PO WER opracowany przez Centrum Projektów Europejskich	-	Dodano fiszkę projektu pozakonkursowego PFRON: <i>Obszar chroniony, obszar dostępny</i>
3.	Roczny Plan Działania dla Działania 4.3 PO WER opracowany przez Centrum Projektów Europejskich	-	Dodano fiszkę projektu pozakonkursowego PFRON: <i>Kultura bez barier</i>

DZIAŁANIE/PODDZIAŁANIE PO WER	4.3. Współpraca ponadnarodowa
FISZKA PROJEKTU POZAKONKURSOWEGO WDROŻENIOWEGO	
PODSTAWOWE INFORMACJE O PROJEKCIE	
Tytuł lub zakres projektu	Trening orientacji przestrzennej dla osób niewidomych i słabowidzących (TOPON)
	<p>Liczba osób niewidomych i słabowidzących w Polsce</p> <p>W Polsce brak jest pełnych i aktualnych danych na temat liczebności i potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym osób niewidomych i słabowidzących. Najświeższe dane pochodzą z Europejskiego Ankietowego Badania Zdrowia (European Health Interview Survey – EHIS), prowadzonego w Polsce przez GUS. Według tych danych w roku 2014 w Polsce było 2,8 mln osób w wieku 15 lat i więcej, odczuwających trudności w funkcjonowaniu z powodu uszkodzenia lub chorób oczu. W grupie tej było 1,7 mln osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub równoważne lub też doświadczających poważnych trudności w funkcjonowaniu z powodu uszkodzenia lub chorób oczu. Według metodologii GUS osoby te są uznane za niepełnosprawne w ujęciu statystycznym. Z tych samych danych wynika, że około 1 mln osób czyta z dużą trudnością, a 42 tys. deklaruje, że są niewidome.</p> <p>Pewnym wskaźnikiem, obrazującym sytuację osób niewidomych, jest też liczba członków Polskiego Związku Niewidomych (PZN). W 2018 r. PZN zrzeszało 38 tys. osób (bez województwa mazowieckiego, dla którego brak danych). Tym samym należy uznać, że do PZN należy tylko niewielka część osób niewidomych i słabowidzących spośród ogółu osób z dysfunkcją wzroku.</p> <p>Szkolenia z orientacji przestrzennej są warunkiem samodzielności osób niewidomych i słabowidzących. Można założyć, że każda z osób, która doświadcza trudności z widzeniem powinna mieć szybki i łatwy dostęp do tego rodzaju treningu. Dotyczy to zarówno osób uzyskujących orzeczenie o niepełnosprawności, jak i tych osób, które z różnych powodów nie występują o odpowiednie orzeczenie.</p> <p>Jak wynika z prognoz WHO, w przyszłości liczba osób z trudnościami z widzeniem będzie dramatycznie wzrastać, głównie ze względu na starzenie się społeczeństwa i zmiany stylu życia (WHO, 2019). Potwierdzają to również inne analizy, m.in. Global Burden of Diseases Study, prowadzone przez naukowców z Uniwersytetów Waszyngtońskiego, które mierzy liczbę lat utraconych z powodu przedwczesnego zgonu lub niepełnosprawności. Wyniki tego badania dla Polski pokazują, że między 1997 a 2017 r. liczba utraconych lat w zdrowiu, z powodu utraty wzroku lub zaburzeń widzenia, wzrosła o 10%. W 2017 była to dziewiąta najczęstsza przyczyna utraty lat w zdrowiu (NIZP-PZH, 2018).</p> <p>Jak zatem wynika z podanych danych, liczba osób z trudnościami z widzeniem jest znacząca w skali kraju i zdecydowanie przekracza liczbę osób niewidomych.</p>

Zdolność do poruszania się osób niewidomych i słabowidzących jest jednym z głównych uwarunkowań ich aktywności w niemal każdej sferze życia: społecznej, edukacyjnej, rodzinnej, zawodowej. Dla niezależności tych osób umiejętność sprawnego, skutecznego i bezpiecznego poruszania się jest kluczowa. Brak tych umiejętności lub ich niedostateczny poziom mają negatywny wpływ na funkcjonowanie na niemal każdym etapie cyklu ich życia.

Na podstawie prowadzonych badań można wskazać **szereg negatywnych efektów niskiej mobilności**, wynikających z braku kompetencji w zakresie orientacji przestrzennej.

- **Utrudnienia w procesie nauczania na każdym etapie edukacji;** pomimo istniejących obowiązków, szkoły i placówki, szczególnie ogólnodostępne i integracyjne, mają szereg problemów w zapewnieniu pomocy, w tym zajęć z zakresu orientacji przestrzennej. Problem ten dotyczy również uczelni.
- **Utrudnienia w podjęciu zatrudnienia** i radzeniu sobie w miejscu pracy. Badania dowodzą, że zdolność do mobilności osób niewidomych ma pozytywny wpływ na motywację do pracy i samo zatrudnienie (Cmar, 2015; Czerwińska, 2019) .
- **Wyższe prawdopodobieństwo wykluczenia społecznego.** Niesamodzielność w zakresie orientacji przestrzennej i bezpiecznym poruszaniu się wpływa negatywnie na częstość kontaktów interpersonalnych, zwiększa tym samym poczucie samotności.
- **Niski poziom aktywności fizycznej** osób niewidomych i słabowidzących, co przekłada się na liczne problemy zdrowotne (Czerwińska, 2019).

Zdolność do samodzielnego poruszania się jest uwarunkowana nie tylko umiejętnościami orientacji przestrzennej. Bardzo istotne są tu również bariery i ograniczenia o charakterze psychologicznym. Szczególnie istotne są tu różne lęki: przed byciem postrzeganym jako osoba odmienna, przed ośmieszeniem się, przed poproszeniem o pomoc, przed upadkiem. Dlatego też bardzo ważna jest pomoc w pokonywaniu tych lęków. Osoby niewidome i słabowidzące muszą być przygotowane do radzenia sobie w różnych sytuacjach społecznych – i tutaj również potrzebują wsparcia psychologicznego (Czerwińska, 2019).

Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że trening z orientacji przestrzennej, kształtujący umiejętności samodzielnego, bezpiecznego i sprawnego poruszania się, **jest jednym z podstawowych elementów rehabilitacji osób niewidomych i słabowidzących.**

Z treningu powinny korzystać zarówno osoby niewidome, jak i słabowidzące. W przypadku tej drugiej grupy zakres potrzebnych kompetencji powinien być dostosowany do zakresu widzenia. Istotne jest jednak, aby osoby słabowidzące były w stanie wykorzystywać techniki orientacji przestrzennej w sytuacjach podwyższonego ryzyka, np. przy przechodzeniu przez ulicę, korzystaniu ze środków transportu publicznego itd.

Trening orientacji przestrzennej musi być zindywidualizowany, czyli np. uwzględniać wiek, w którym dana osoba doświadczyła trudności z widzeniem. Inaczej bowiem trening przebiega u osób z niepełnosprawnością wrodzoną, a inaczej u osób, u których problemy z widzeniem wystąpiły w późniejszym wieku. Przy treningu należy również brać pod uwagę poziom i rodzaj niepełnosprawności, a także charakterystykę przestrzeni, w której funkcjonuje dana osoba.

Przeciętnie trening trwa ok. 100 godzin, jednak za każdym razem długość treningu jest dobierana do indywidualnych potrzeb uczestnika.

Szacując zapotrzebowanie na trening, należy zauważyć, że trening orientacji przestrzennej powinien być dla każdej osoby prowadzony co najmniej kilkakrotnie, w zależności od cyklu życia, zmiany sytuacji życiowej, zmieniających się potrzeb, pogarszania się widzenia.

Dostęp do wysokiej jakości, nowoczesnego treningu orientacji przestrzennej w Polsce jest bardzo ograniczony. Nie ma niestety danych, które pokazywałyby faktyczną skalę korzystania z tego typu treningu. Można bazować tylko na niepełnych informacjach, pozyskiwanych przez PZN.

W roku 2018 ze szkoleń orientacji przestrzennej organizowanych przez PZN skorzystało 567 członków PZN. Stanowiło to najwyżej ok. 40% wszystkich nowych członków PZN (jak wskazano wyżej, brak badanych o nowych członkach PZN z województwa mazowieckiego). Zakłada się, że z tego typu szkoleń powinni skorzystać wszyscy nowi członkowie PZN, a także – w zależności od potrzeb – również część członków wcześniej przyjętych do Związku.

Dlatego też można uznać, że obecna skala prowadzonych działań jest dalece niewystarczająca. Na dostępność zajęć z zakresu orientacji przestrzennej wpływa szereg czynników, m.in. zasady finansowania szkoleń orientacji przestrzennej, dostępność osób prowadzących zajęcia orientacji przestrzennej (nauczycieli, instruktorów, pedagogów, trenerów) i ich przygotowanie do prowadzenia zajęć.

Szacuje się, że w Polsce jest 190-300 osób prowadzących zajęcia orientacji przestrzennej. Jest to zbyt mało, aby odpowiedzieć na zapotrzebowanie. Dodatkowo rozkład terytorialny tych osób jest nierównomierny. Relatywnie dobra jest sytuacja w województwach kujawsko-pomorskim, mazowieckim czy lubelskim, jednak dużo gorsza jest w województwach: podkarpackim, świętokrzyskim czy podlaskim. Jednak, **nim podjęte zostaną działania na rzecz zwiększenia liczby osób prowadzących trening orientacji przestrzennej, niezbędne jest zapewnienie wysokiej jakości i odpowiedniego zakresu szkolenia dla tych osób.**

Trening orientacji przestrzennej jest bardzo złożonym procesem, a zakres kompetencji niezbędnych do opanowania jest bardzo szeroki. Trening obejmuje zwykle umiejętności podstawowe (np. trening zmysłów, motoryka chodu), podstawowe techniki bezpiecznego poruszania się (np. techniki ochronne, korzystanie z pomocy przewodnika), techniki poruszania się z białą laską, umiejętność poruszania się w złożonym terenie (od własnego osiedla do centrum miasta).

Profil kształcenia trenerów orientacji przestrzennej

Trenerzy orientacji przestrzennej są kształceni głównie na uczelniach pedagogicznych. Wiodącą uczelnią w tym zakresie jest Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, w której jako jedynej w Polsce zajęcia w zakresie tyflopädagogiki obejmują blok z zakresu orientacji przestrzennej wzorowany na uczelniach zachodnich. Zatem tylko absolwenci APS to tyflopädagodzy z orientacją przestrzenną.

Trenerzy są również szkoleni na kursach organizowanych przez organizacje pozarządowe, w tym szczególnie Polski Związek Niewidomych.

Ponieważ duża część trenerów kształcona jest na uczelniach o profilu pedagogicznym, większość z nich jest przygotowywana przede wszystkim do pracy z dziećmi i młodzieżą. **Jednym z podstawowych ograniczeń w dostępie do treningu orientacji przestrzennej jest brak przygotowania wielu tyflopädagogów do pracy z osobami dorosłymi.** Dodatkowo tylko jedna instytucja zatrudnia na etatach trenerów orientacji przestrzennej pracujących z osobami dorosłymi. W efekcie większość trenerów albo nie pracuje z dorosłymi, albo traktuje pracę z dorosłymi jako zajęcie dodatkowe.

W Polsce **brak jest również oferty doskonalenia zawodowego trenerów orientacji przestrzennej.** Osoby te mają bardzo ograniczone możliwości uzupełniania i podnoszenia swoich kompetencji, szczególnie pod kątem pracy z osobami dorosłymi. W efekcie wielu trenerów bazuje na kompetencjach nabytych przed wielu laty, pomimo że badania i praktyka w zakresie treningu orientacji przestrzennej posunęły się znacząco do przodu. Dotyczy to szczególnie umiejętności związanych z postępem technologicznym (systemy nawigacyjne wykorzystywane w orientacji przestrzennej).

Zakres nabywanych kompetencji

Programy kształcenia tyflopädagogów powstały w latach 70 i 80, kiedy to rozwijał się dynamicznie ruch tyflopädagogiczny w Polsce. Od tego czasu sposób i zakres kształcenia trenerów nie uległ istotnym zmianom, co powoduje, że nie odzwierciedlają one aktualnej wiedzy i praktyki w zakresie treningu orientacji przestrzennej.

Co więcej, brak jest jednego standardu kształcenia trenerów orientacji przestrzennej. W efekcie ośrodki kształcące trenerów różnie podchodzą do kształcenia, stosując różne programy i podejścia.

W opiniach ekspertów w programach kształcenia trenerów orientacji przestrzennej brakuje:

- nowoczesnych, wystandaryzowanych narzędzi do diagnozy potrzeb osób niewidomych i słabowidzących pod kątem orientacji przestrzennej,
- kompetencji psychologicznych, które pozwalałyby wesprzeć osoby niewidome i słabowidzące w treningu orientacji przestrzennej, przede wszystkim w pokonywaniu swoich lęków, wzmacnianiu odporności na trudne sytuacje,
- uwzględnienia dorobku współczesnych badań i analiz w zakresie potrzeb

osób niewidomych i słabowidzących,

- uwzględnienia nowych technik orientacji przestrzennej, w tym szczególnie echolokacji, która zakłada wykorzystanie odbitych dźwięków do orientacji przestrzennej,
- uwzględnienia nowoczesnych technologii, wspomagających orientację przestrzenną.

W ostatnich latach podjęta została próba aktualizacji zakresu kompetencji uzyskiwanych przez trenerów. W projekcie pt. *Echolokacja dla osób z dysfunkcją wzroku – EchoProVIP*, realizowanym w Programie Erasmus+ przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego we współpracy z duńskim partnerem wypracowano program szkolenia dla trenerów/ instruktorów orientacji przestrzennej osób niewidomych i słabowidzących oraz przygotowanie kompendium podstawowej wiedzy na temat echolokacji. Produkty tego projektu będą wykorzystane w ramach projektu TOPON. Podkreślić jednak należy, że produkty te nie są wystarczające, aby istotnie poprawić zakres szkoleń z orientacji przestrzennej.

- Dotyczą one tylko jednego z elementów orientacji przestrzennej – czyli echolokacji. Pomijają zupełnie kwestie nowych technologii, wsparcia psychologicznego czy też ogólnych technik orientacji przestrzennej.
- Ponadto opracowane produkty bazują na duńskich doświadczeniach. A w Danii podejście do tego typu treningu jest zdecydowanie bardziej elastyczne niż w Polsce. Dlatego główny produkt to w praktyce zestaw ćwiczeń, do swobodnego wykorzystania w trakcie szkolenia trenerów orientacji przestrzennej. Materiał ten wymaga ustrukturyzowania, aby mógł być wykorzystywany w polskich warunkach.
- W projekcie tym nie wypracowano również podręcznika do pracy z osobami z niepełnosprawnością, co również znacząco ogranicza użyteczność produktów.

Zatem produkty projektu *EchoProVIP*, choć niewątpliwie ważne i użyteczne, wymagają dalszej pracy, aby mogły być włączone do praktyki polskich instytucji.

Podsumowanie

Czynników ograniczających dostęp do treningu orientacji przestrzennej jest tak dużo, że nie sposób zająć się nimi wszystkimi w jednym projekcie. Nie wszystkie problemy i ograniczenia mogą być również rozwiązane poprzez realizację projektu finansowanego ze środków EFS.

Dlatego też w projekcie zdecydowano się zająć kwestiami podstawowymi, bez których trudno podejmować dalsze działania w zakresie orientacji przestrzennej. Na tym etapie kluczowe jest **uporządkowanie, zapewnienie wysokiej jakości i trafności sposobu i zakresu kształcenia osób prowadzących trening orientacji przestrzennej**. Dopiero po tym etapie zasadne będzie podjęcie działań systemowych, służących zwiększeniu liczby szkolonych osób.

Dlatego też podstawowym celem projektu jest: **zaktualizowanie i uporządkowanie sposobu kształcenia trenerów orientacji przestrzennej oraz sposobu prowadzenia samego treningu orientacji przestrzennej, a także wdrożenie nowego podejścia do praktyki.**

Aby ten cel osiągnąć w projekcie zakłada się wypracowanie **standardów kształcenia trenerów orientacji przestrzennej**, a także programu kształcenia osób niewidomych i słabowidzących w zakresie orientacji przestrzennej.

Aby przetestować nowe podejście, **zostaną zaktualizowane kompetencje 96 trenerów orientacji przestrzennej**. Jest to około 50% wszystkich aktywnych trenerów orientacji przestrzennej w Polsce. Dodatkowo, na podstawie wypracowanych standardów, **przygotowanych do pracy zostanie 12 nowych trenerów** orientacji przestrzennej, którzy przejdą pełny kurs. Pozwoli to gruntownie przetestować wypracowane standardy kształcenia trenerów orientacji przestrzennej, a także zdecydowanie poprawi dostęp do wysokiej jakości treningu orientacji przestrzennej w Polsce.

Każdy z doszkalanych i kształconych od początku trenerów orientacji przestrzennej w ramach projektu przeprowadzi średnio 200 godzin treningu orientacji przestrzennej z osobami niewidomymi i słabowidzącymi. W efekcie **216 osób niewidomych i słabowidzących skorzysta z nowego treningu orientacji przestrzennej**. Będzie to druga faza testowania efektów projektu.

Wdrożenie wypracowanych i przetestowanych standardów kształcenia trenerów orientacji przestrzennej oraz programu kształcenia osób z niepełnosprawnością wzroku polegać będzie na:

- włączeniu standardów do praktyki instytucji przygotowujących trenerów, w tym co najmniej jednej uczelni, zajmującej się kształceniem tyflopedagogów,
- wprowadzeniu obowiązku stosowania wypracowanych standardów i programu przez podmioty realizujące projekty finansowane ze środków PFRON,
- złożeniu wniosku o włączenie kwalifikacji trenera orientacji przestrzennej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Zakłada się, że w okresie trwałości projektu kwalifikacja ta zostanie włączona do ZSK.

Jak wskazano wcześniej, jednym z czynników ograniczających dostęp do szkoleń z zakresu orientacji przestrzennej jest istniejący w Polsce system ich finansowania. Dlatego też w projekcie **wypracowane zostaną propozycje nowych mechanizmów finansowania treningu orientacji przestrzennej**, zapewniających lepszy dostęp do szkoleń. Po zakończeniu projektu podjęte zostaną działania na rzecz wdrożenia wypracowanych w projekcie rekomendacji.

Uzasadnienie realizacji projektu w trybie pozakonkursowym

Projekt stanowi istotny wkład do polityki państwa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Zakłada się, że będzie on stanowił ważny element budowy nowoczesnego, kompleksowego systemu

	<p>wsparcia osób niewidomych i słabowidzących w Polsce.</p> <p>Projekt wprost wpisuje się w politykę państwa, określoną w dokumentach strategicznych. Zgodnie ze Strategią na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) jednym z zaplanowanych działań jest „Tworzenie i wdrażanie sieci usług i programów aktywizacyjnych, rehabilitacyjnych, resocjalizacyjnych (w szczególności dla osób z niepełnosprawnością) – od aktywizacji społecznej do włączenia społecznego i zawodowego”. Projekt wpisuje się w to działanie, przyczyniając się do zwiększenia dostępności jednej z kluczowych usług rehabilitacyjnych dla osób niewidomych i słabowidzących.</p> <p>Projekt stanowi również realizację zapisów Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. W art. 20 (Mobilność) Polska zobowiązała się do podjęcia skutecznych środków celem umożliwienia osobom niepełnosprawnym mobilności osobistej i możliwie największej samodzielności w tym zakresie. Cel ten ma być realizowany między innymi poprzez ułatwianie osobom niepełnosprawnym dostępu do wysokiej jakości przedmiotów ułatwiających poruszanie się, urządzeń i technologii wspomagających oraz pomocy i pośrednictwa ze strony innych osób lub zwierząt, w tym poprzez ich udostępnianie po przystępnej cenie.</p> <p>Powyższe pokazuje jednoznacznie, że projekt będzie bezpośrednio służył realizacji polityki państwa w zakresie wzmocnienia mobilności i samodzielności osób z niepełnosprawnością wzroku.</p> <p>Proponowane rozwiązanie ma charakter systemowy. Istotne jest, aby zostało ono opracowane przez szeroki krąg podmiotów, aktywnych w obszarze treningu orientacji przestrzennej, ale pod auspicjami podmiotu publicznego, który zapewni systemowe i całościowe podejście do wypracowywanego rozwiązania, a także w przyszłości zapewni wdrożenie opracowanych standardów i programów kształcenia.</p> <p>Kluczowym podmiotem, odpowiedzialnym za realizację działań służących rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych, zgodnie z Ustawą o rehabilitacji i zatrudnieniu osób niepełnosprawnych jest PFRON. Jest to państwowy fundusze celowym, posiadający osobowość prawną, którego misją jest ułatwianie osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym.</p>
<p>Cel szczegółowy PO WER, w ramach którego projekt będzie realizowany</p>	<p>Wdrożenie nowych rozwiązań, w szczególności z zakresu aktywizacji zawodowej, kształcenia przez całe życie i tworzenia oraz realizacji polityk publicznych, dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi.</p>
<p>Priorytet inwestycyjny</p>	<p>9i</p>
<p>Typ/typy projektów przewidziane do realizacji w ramach</p>	<p>Projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza Common Framework.</p>

projektu	
Cel główny projektu	Opracowanie, przetestowanie i wdrożenie nowego standardu kształcenia i doksztalcania trenerów orientacji przestrzennej oraz programu szkolenia osób niewidomych i słabowidzących w zakresie orientacji przestrzennej w wyniku współpracy ponadnarodowej.
Główne zadania przewidziane do realizacji w projekcie ze wskazaniem grup docelowych	<p>Grupy docelowe</p> <p>Podstawową grupą docelową projektu są <u>trenerzy/ki orientacji przestrzennej osób niewidomych i słabowidzących</u>. Grupa ta obejmuje dwie podgrupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osoby aktywnie wykonujące ten zawód. Jak wykazano wcześniej, takich osób jest w Polsce od 190 do 300. Osoby te potrzebują przede wszystkim uzupełnienia i aktualizacji swoich kompetencji, szczególnie pod kątem pracy z osobami dorosłymi, wykorzystania nowych metod nauczania orientacji przestrzennej i nowych technologii, a także wzmocnienia kompetencji psychologicznych. W projekcie objętych wsparciem zostanie 96 takich osób. • Osoby, które zostaną przygotowane do zawodu trenera orientacji przestrzennej. Zakłada się, że takich osób w projekcie będzie 12. W procesie rekrutacji preferowane będą osoby z terenów, na których dostępność trenerów jest ograniczona. W projekcie przetestowana będzie również możliwość przygotowania do pełnienia funkcji trenera/ki orientacji przestrzennej osób niewidomych i słabowidzących. <p>Za grupę docelową należy też uznać instytucje, które prowadzą trening orientacji przestrzennej. Zdecydowana większość tych instytucji nie zatrudnia trenerów orientacji przestrzennej na stałe, a jedyni na czas realizacji projektów z komponentem orientacji przestrzennej. Brak jest danych na temat liczby podmiotów, które prowadzą tego typu działania. Na podstawie wiedzy eksperckiej można wskazać, że są to przede wszystkim organizacje pozarządowe, oferujące wsparcie osobom doświadczającym trudności w widzeniu. Instytucje te będą przede wszystkim informowane o projekcie. Część z nich zostanie włączona w wypracowywanie rozwiązań (poprzez ekspertów wspomagających – co zostało opisane w dalszej części fiszki).</p> <p>Kolejną grupą docelową będą osoby niewidome i słabowidzące, które wezmą udział w szkoleniach z zakresu orientacji przestrzennej. Wsparciem objętych zostanie 216 takich osób. W projekcie wezmą udział osoby posiadające odpowiednie orzeczenie lub dokumentację medyczną, poświadczającą trudności z widzeniem.</p> <p>Zakłada się, że w szkoleniach wezmą udział osoby dorosłe. Osoby te będą rekrutowane przy wsparciu szkolonych trenerów/ki orientacji przestrzennej lub przez organizacje partnerskie w projekcie.</p> <p>Równocześnie zakłada się, że zakres nowych kompetencji, nabytych przez trenerów, pozwoli im również na modernizację procesu treningu orientacji przestrzennej, kierowanego do dzieci i młodzieży.</p>

Główne zadania przewidziane w projekcie:

1. Wypracowanie:
 - a. standardu i programu kształcenia i doksztalcenia trenerów/ek orientacji przestrzennej,
 - b. programu kształcenia orientacji przestrzennej osób niewidomych i słabowidzących.
2. Testowanie standardu kształcenia i programu kształcenia, z uwzględnieniem pilotażu treningu orientacji przestrzennej dla osób niewidomych i słabowidzących.
3. Analiza efektów testowania standardu kształcenia trenerów/ki i programu kształcenia osób niewidomych i słabowidzących, opracowanie ostatecznej wersji produktów oraz wdrożenie standardów kształcenia trenerów i programu kształcenia osób z dysfunkcją wzroku do praktyki.
4. Wypracowanie rekomendacji w celu zapewnienia skutecznej trwałości stosowania wypracowanego rozwiązania, z możliwym wsparciem partnera ponadnarodowego.

Ad 1. Wypracowanie standardu i programu kształcenia i doksztalcenia trenerów/ki orientacji przestrzennej oraz programu kształcenia orientacji przestrzennej osób niewidomych i słabowidzących. (Przewidywany okres realizacji: 8 miesięcy).

Zadanie to będzie składało się z dwóch zasadniczych działań:

- wypracowania standardu kształcenia trenerów/ek,
- wypracowania programu kształcenia osób z niepełnosprawnością wzroku.

Standard kształcenia trenerów zostanie przygotowany zgodnie z metodologią opisu kwalifikacji, określoną na potrzeby Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK), działającego na podstawie Ustawy o ZSK. Zawierał będzie przede wszystkim opis efektów uczenia się (kompetencji), które powinien posiadać trener, aby skutecznie prowadzić trening orientacji przestrzennej. Dodatkowo standard będzie zawierał również wskazówki dotyczące samego procesu kształcenia trenerów, takie jak np. minimalna liczba godzin poświęcona na poszczególne zagadnienia, relacja pomiędzy kształceniem teoretycznym i praktycznym.

Program kształcenia osób z dysfunkcją wzroku będzie dokumentem operacyjnym, który będzie zawierał precyzyjny opis treningu orientacji przestrzennej: narzędzia diagnozowania potrzeb osoby niewidomej i słabowidzącej, wskazówki dotyczące dostosowania treningu do potrzeb, opis procesu treningu, przykłady ćwiczeń, które trener powinien stosować w trakcie treningu, narzędzia oceny postępów uczestnika szkolenia.

Standardy i program opracowane zostaną jako efekt współpracy ponadnarodowej. Do prac nad standardem zaproszeni zostaną przedstawiciele partnera zagranicznego. Współpraca ponadnarodowa pozwoli na wypracowanie

rozwiązań, które równocześnie uwzględniają doświadczenie i dorobek zagraniczny, a z drugiej strony są dopasowane do polskiej specyfiki.

Wypracowanie standardu powierzone zostanie podzespołowi, składającemu się z czołowych krajowych specjalistów, reprezentujących partnerów projektu (ekspertów wiodących). Do udziału w pracach zespołu zaproszeni zostaną eksperci i praktycy, będący przedstawicielami innych instytucji, kluczowych z punktu widzenia treningu orientacji przestrzennej, zwani ekspertami wspomagającymi. Takie podejście pozwoli zbudować szerokie, międzysektorowe porozumienie dotyczące sposobu i zakresu szkolenia trenerów/ek orientacji przestrzennej. Pozwoli to zapewnić faktyczne współuczestnictwo w procesie tworzenia standardów i programu kluczowych interesariuszy. Wpłynie to pozytywnie na jakość wypracowywanych standardów i ich lepsze dopasowanie do potrzeb użytkowników (zgodnie z założeniami koprodukcji). Ułatwi to również w przyszłości powszechne stosowanie standardu przez wszystkie instytucje, zajmujące się kształceniem trenerów/ek orientacji przestrzennej.

Opracowany standard będzie miał charakter modułowy. Dzięki temu możliwe będzie uzupełnianie wiedzy trenerów/ek zgodnie z ich stanem kompetencji i potrzebami. Zakłada się przy tym, że część modułów zostanie wskazana jako obowiązkowa dla wszystkich trenerów, którzy będą się dokształcać zgodnie ze standardem (np. z zakresu wsparcia psychologicznego, nowych technologii, nowych technik orientacji przestrzennej).

Po opracowaniu zrębów standardu rozpoczną się prace nad programem kształcenia. Szczególny nacisk zostanie położony na opracowanie i systematyzację narzędzi wspierających diagnozę osób niewidomych i słabowidzących pod kątem orientacji w przestrzeni.

Prace nad programem kształcenia przebiegać będą według podobnego schematu jak prace na standardem. Zakłada się tu większy udział prac eksperckich między spotkaniami, służących opracowaniu narzędzi diagnostycznych, opisów konkretnych ćwiczeń itd.

Za powołanie zespołu i organizację jego pracy odpowiadać będzie lider projektu.

W trakcie zadania 1 przewidziano również zagraniczną wizytę studyjną, która pozwoli ekspertom wiodącym i wspomagającym projektu lepiej zapoznać się z doświadczeniami zagranicznymi w zakresie orientacji przestrzennej. Wiedza nabyta w trakcie wizyty będzie wykorzystana do prac nad standardami i programem kształcenia.

Ad 2. Testowanie standardu i programu kształcenia, uwzględniające również pilotaż treningu orientacji przestrzennej dla dorosłych osób niewidomych i słabowidzących. (Przewidywany okres realizacji: 16 miesięcy)

Testowanie produktów rozpocznie się od przygotowania trenerów, którzy prowadzić będą zajęcia dla trenerów orientacji przestrzennej (trenerzy trenerów). Osoby te będą musiały być przygotowane do stosowania nowych standardów i programów. Na tym etapie kluczowe będzie znaczenie partnera zagranicznego,

który będzie odpowiedzialny za przekazanie nowych kompetencji dla trenerów trenerów.

Zakłada się, że przynajmniej część tych osób będzie zrekrutowana spośród osób, które uczestniczyły we wspomnianym projekcie *EchoProVIP*. Czyli będą to osoby posiadające pewne przeszkolenie w zakresie echolokacji. W projekcie przewiduje się przygotowanie co najmniej 10 trenerów do prowadzenia zajęć z trenerami orientacji przestrzennej.

Pilotaż polegał będzie na przeprowadzeniu szkoleń doskonalących kompetencje **co najmniej 96 aktualnych trenerów/ek**, jak również szkoleń nowych osób, z pełnego zakresu standardu.

Ponadto **do pracy trenera orientacji przestrzennej przygotowana zostanie grupa 12 nowych osób**. W grupie nowych trenerów przewiduje się pilotażowy udział do dwóch osób niewidomych lub słabowidzących.

Zakłada się, że **szkolenia doszkalające będą trwały co najmniej 60 godzin**. Natomiast **szkolenia dla nowych trenerów będą trwać 200 – 250 godzin** (w zależności od opracowanego standardu).

W szkoleniach duży nacisk zostanie położony na aspekt praktyczny. **Wszyscy trenerzy, uczestniczący w szkoleniach, będą musieli przeprowadzić średnio 200 godzin szkoleń z orientacji przestrzennej. W efekcie szkoleniami orientacji przestrzennej objętych zostanie w projekcie 216 osób niewidomych i słabowidzących.**

W przypadku osób, które dopiero będą przygotowywane do zawodu trenera, szkolenie osób niewidomych lub słabowidzących będzie odbywało się pod nadzorem doświadczonych trenerów.

W celu oceny skuteczności szkoleń, przed rozpoczęciem i na zakończenie szkoleń dla osób z dysfunkcją wzroku, przeprowadzona zostanie ocena poziomu ich kompetencji.

Na zakończenie całego procesu szkolenia trenerów przeprowadzona zostanie walidacja osiągniętych efektów uczenia się.

Ad 3. Analiza efektów testowania standardu kształcenia trenerów/ki i programu kształcenia osób niewidomych i słabowidzących, opracowanie ostatecznej wersji produktów oraz wdrożenie standardów kształcenia trenerów i programu kształcenia osób z dysfunkcją wzroku do praktyki

(Przewidywany okres realizacji: 6 miesięcy.

Na tym etapie szczegółowej, systematycznej analizie poddane zostaną wnioski z pilotażu. Analiza obejmować będzie szczególnie:

- dokumentację opracowaną na potrzeby walidacji efektów uczenia się trenerów,
- dane z oceny postępów osób z dysfunkcją wzroku, biorących udział w szkoleniach.

Dokumenty te zostaną przeanalizowane szczególnie pod kątem osiągnięcia

celów szkolenia trenerów i osób z dysfunkcją wzroku.

Ponadto, na potrzeby analizy przeprowadzone zostaną wywiady z trenerami uczestniczącymi w szkoleniach, a także z osobami z dysfunkcją wzroku, które brały udział w szkoleniach z zakresu orientacji przestrzennej.

Na podstawie wyników analizy opracowane zostaną ostateczne wersje standardu i programu. Nad aktualizacją standardu pracować będzie zespół, który zajmował się tworzeniem standardu.

W projekcie duży nacisk zostanie położony na wdrożenie wypracowanych standardów i programu do praktyki. Wdrożenie to będzie przebiegało równoległe na kilku polach:

- Partnerzy uczestniczący w realizacji projektu włączą produkty projektu do swojej praktyki (standard kształcenia trenerów oraz program treningu orientacji przestrzennej). Partnerzy projektu zobowiązują się do stosowania standardów niezależnie od źródeł finansowania swoich działań.
- Lider projektu zobowiązuje się do kontynuacji finansowania treningu orientacji przestrzennej w ramach zadań zleconych oraz wprowadzi, dla projektów współfinansowanych przez PFRON, wymóg prowadzenia treningu orientacji przestrzennej zgodnie z wypracowanym standardem i programem. Ponadto lider projektu, finansując szkolenia dla trenerów orientacji przestrzennej, również zobowiąże podmioty realizujące tego typu działania do stosowania standardów opracowanych w niniejszym projekcie.
- Na podstawie standardu kształcenia trenera orientacji przestrzennej zostanie przygotowany i złożony wniosek o włączenie kwalifikacji trener orientacji przestrzennej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Pozwoli to na uporządkowanie zakresu kompetencji trenera orientacji przestrzennej. Należy jednak założyć, że włączenie kwalifikacji do ZSK odbędzie się już po zakończeniu realizacji projektu. Opracowywanie wniosku o włączenie kwalifikacji do ZSK będzie zadaniem ekspertów wiodących i wspomagających projektu.
- Zorganizowana zostanie seminarium wdrożeniowe, w trakcie którego wypracowane standardy i programy będą zaprezentowane potencjalnym użytkownikom (instytucjom szkolącym trenerów orientacji przestrzennej i prowadzącym trening orientacji przestrzennej). Seminarium będzie miało praktyczny, wdrożeniowy charakter i będzie zorientowane na wsparcie wdrożenia do praktyki wypracowanych standardów i programu. Seminarium zostanie przeprowadzone przez ekspertów wiodących i wspomagających projektu.

Ad 4. Wypracowanie rekomendacji dotyczących wdrożenia wypracowanych rozwiązań i zapewnienia ich trwałości, z możliwym wsparciem partnera ponadnarodowego.

(Przewidywany okres realizacji: równoległe z zadaniem 2 oraz zadaniem 3).

	<p>W trakcie realizacji projektu wypracowane zostaną dwa zestawy rekomendacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zestaw 1: rekomendacje dotyczące docelowego modelu finansowania szkoleń z zakresu orientacji przestrzennej dla osób niewidomych i słabowidzących, • Zestaw 2: rekomendacje dotyczące wdrożenia standardów i programu kształcenia do praktyk instytucji zajmujących się organizowaniem szkoleń trenerów/ek orientacji przestrzennej i szkoleń dla osób z dysfunkcją wzroku. <p>Prace nad pierwszym zestawem rekomendacji będą prowadzone równolegle z Zadaniem 2. Na potrzeby tego zadania wykonane zostaną analizy finansowe i prawne i opracowane zostaną rekomendacje dotyczące finansowania treningu orientacji przestrzennej w przyszłości.</p> <p>Drugi zestaw rekomendacji zostanie opracowany w trakcie realizacji Zadania 3. Rekomendacje te będą koncentrować się przede wszystkim na sposobach włączenia wypracowanych standardów szkolenia trenerów/ki orientacji przestrzennej do praktyki instytucji zajmujących się tego typu szkoleniem.</p>
<p>Podmiot zgłaszający projekt¹</p>	<p>Centrum Projektów Europejskich</p>
<p>Podmiot, który będzie wnioskodawcą</p>	<p>Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)</p>
<p>Uzasadnienie wyboru podmiotu, który będzie wnioskodawcą²</p>	<p>Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwany dalej Funduszem) jest państwowym funduszem celowym, posiadającym osobowość prawną. Fundusz działa na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (zwanej dalej Ustawą).</p> <p>Misją Funduszu jest ułatwianie osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym. PFRON jest organizacją publiczną, efektywnie realizującą swoje podstawowe działania oraz inicjującą innowacyjne na skalę polską i europejską projekty nakierowane na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych.</p> <p>Zgodnie z Ustawą zadania Funduszu obejmują m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • finansowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizowane przez fundacje i organizacje

¹ W przypadku opracowywania Roczego Planu Działania przez IP, podmiotem zgłaszającym projekt jest IP. W przypadku opracowywania Roczego Planu Działania przez IZ należy wpisać nazwę podmiotu, który zgłosił projekt do IZ.

² W szczególności w świetle art. 38 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (DzU 2018 r. poz. 1431 ze zm.) oraz podrozdziału 5.2.1 Polityka spójności, rozdziału 5.2 Zasady wyboru projektów Umowy Partnerstwa z dnia 21 maja 2014 r.

	<p>pozarządowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizację programów na rzecz osób niepełnosprawnych, wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej, • dofinansowanie zadań wynikających z programów rządowych, w tym ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, • realizację programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą, służących rehabilitacji społecznej i zawodowej, w szczególności adresowane do osób niepełnosprawnych oraz do ich rodzin. <p>Jak zatem widać, PFRON jest kluczowym podmiotem, odpowiedzialnym za realizację działań służących rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>Świadczy o tym również skala działania PFRON. W roku 2018 przychody PFRON stanowiły 5,3 mld zł, natomiast wydatki 5,1 mld zł. W tym PFRON wydał 3,5 mln zł na realizację programów wspieranych ze środków UE.</p> <p>Środki Funduszu pozwoliły w 2018 r. m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dofinansowanie wynagrodzeń 254 tys. osób niepełnosprawnych (według stanu na listopad 2018 r.), • objęcie rehabilitacją ponad 1 mln osób niepełnosprawnych, w tym 388,5 tys. rehabilitacją zawodową, • realizację 10 programów, zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, służących rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. 			
<p>Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?</p>	<p>TAK</p>	<p>X</p>	<p>NIE</p>	
<p>Podmioty, które będą partnerami w projekcie i uzasadnienie ich wyboru³</p>	<p>Kluczowe znaczenie dla powodzenia projektu będzie miała współpraca ponadnarodowa.</p> <p>Szkolenie z zakresu orientacji przestrzennej w Polsce nie nadała za aktualną wiedzę i praktyką. W wielu krajach (m.in. Francja, Holandia, Hiszpania, Dania, Szwecja, Niemcy) orientacja przestrzenna ma dłuższą tradycję niż w Polsce. Organizacje z tych krajów posiadają bogatsze doświadczenia praktyczne. Prowadzonych jest również wiele badań w zakresie orientacji przestrzennej. W Polsce skala prowadzonych badań jest marginalna.</p> <p>Włączenie partnera zagranicznego do realizacji projektu pozakonkursowego pozwoli na wykorzystanie stosowanego w wielu krajach bardziej zaawansowanego programu nauczania trenerów orientacji przestrzennej, które zawierają już elementy brakujące w polskim systemie. Partner zagraniczny w</p>			

³ Wypełnić w przypadku projektu realizowanego w partnerstwie. W przypadku, gdy nie są znane konkretne podmioty, które będą partnerami w projekcie, należy wpisać pożądane cechy partnerów oraz uzasadnić wskazanie określonych cech.

	<p>szczegółności może wnieść ekspertyzę w takich tematach, jak: nowoczesne technologie wykorzystywane do poruszania się przez osoby niewidome i słabowidzące oraz możliwe sposoby ich zastosowania, rozwijanie umiejętności echolokacji, jako bardzo skutecznej metody uzyskiwania dodatkowych informacji o otoczeniu będącym poza zasięgiem białej laski, czy też nowoczesnych narzędzi diagnozy umiejętności i potrzeb osób niewidomych i słabowidzących pod kątem orientacji przestrzennej.</p> <p>Dlatego w projekcie przewiduje się współpracę z jednym podmiotem ponadnarodowym, posiadającym doświadczenie w prowadzeniu szkoleń z zakresu orientacji przestrzennej, a także doświadczenie w zakresie przygotowywania trenerów orientacji przestrzennej.</p> <p>Ponadto w projekcie przewiduje się zaangażowanie co najmniej trzech, a maksymalnie czterech podmiotów krajowych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. uczelni, kształcącej trenerów/ki orientacji przestrzennej, b. co najmniej dwóch organizacji pozarządowych, posiadających doświadczenie w prowadzeniu szkoleń z orientacji przestrzennej dla osób niewidomych i słabowidzących oraz ewentualnie w szkoleniu trenerów/ek orientacji przestrzennej. 			
Czy projekt będzie projektem grantowym?	TAK		NIE	X
Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał albo miesiąc oraz rok)	II kwartał 2020 r.			
Przewidywany okres realizacji projektu	Data rozpoczęcia (miesiąc oraz rok)	Wrzesień 2020 r.	Data zakończenia (miesiąc oraz rok)	Luty 2023 r.
SZACOWANY BUDŻET PROJEKTU				
Szacowana kwota wydatków w projekcie w podziale na lata i ogółem (PLN)				
w roku 2020	w roku 2021	w roku 2022	w roku 2023	Ogółem
440 462 zł	1 268 124 zł	4 238 718 zł	261 404 zł	6 208 708 zł
Szacowany wkład własny beneficjenta (PLN)				
TAK			NIE	X
Szacowany wkład UE (PLN)				

5 854 190,77 zł

ZAKŁADANE EFEKTY PROJEKTU WYRAŻONE WSKAŹNIKAMI (W PODZIALE NA PŁEĆ I OGÓŁEM)

WSKAŹNIKI REZULTATU

Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa		
	W podziale na: ⁴		Ogółem w projekcie
	Kobiety	Mężczyzn	
1. Liczba osób, które uzupełniły kompetencje trenera orientacji przestrzennej			94
2. Liczba osób, które nabyły kompetencje trenera orientacji przestrzennej lub osoby wspomagającej trenera orientacji przestrzennej			12
3. Liczba osób niewidomych lub słabowidzących, które nabyły kompetencje orientacji przestrzennej dzięki udziałowi w projekcie			200
4. Liczba instytucji, które dzięki współpracy z partnerem/ami zagranicznym/i w programie wdrożyły nowe rozwiązania			4

WSKAŹNIKI PRODUKTU

Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa		
	W podziale na: ⁵		Ogółem w projekcie
	Kobiety	Mężczyzn	
1. Liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach uzupełniających kompetencje trenera orientacji przestrzennej			96
2. Liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach pozwalających nabyć kompetencje trenera orientacji lub osoby wspomagającej trenera orientacji			12

⁴ Rozbicie wartości docelowych na płeć jest nieobowiązkowe – wypełniane w zależności od specyfiki wsparcia i samego projektu oraz zidentyfikowanego problemu, który projekt ma rozwiązać lub złagodzić.

⁵ Rozbicie wartości docelowych na płeć jest nieobowiązkowe – wypełniane w zależności od specyfiki wsparcia i samego projektu oraz zidentyfikowanego problemu, który projekt ma rozwiązać lub złagodzić.

przestrzennej			
3. Liczba osób niewidomych lub słabowidzących, objętych treningiem orientacji przestrzennej w projekcie			216
4. Liczba instytucji, które podjęły współpracę z partnerem/ami zagranicznym/i w programie			4
5. Złożenie wniosku o włączenie kwalifikacji trenera orientacji przestrzennej do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji			1

SZCZEGÓLNE KRYTERIA WYBORU PROJEKTU

KRYTERIA DOSTĘPU

1. W projekcie wykorzystywane są przynajmniej dwa rodzaje działań współpracy ponadnarodowej spośród następujących:

- 1) wypracowanie i wdrożenie nowego/ych rozwiązania/ń;
- 2) transfer, zaadaptowanie i wdrożenie nowego/ych rozwiązania/ń;
- 3) równoległe tworzenie i wdrożenie nowego/ych rozwiązania/ń;
- 4) wymiana informacji i doświadczeń,
w tym obowiązkowo jednym z nich jest wymiana informacji i doświadczeń

Uzasadnienie:

W ramach projektu będzie miała miejsce wymiana informacji doświadczeń w zakresie najlepszych metod i programu szkoleń w zakresie orientacji przestrzennej dla osób niewidomych i słabo widzących, a w tym kontekście dla trenerów orientacji przestrzennej. Na tej podstawie zostanie wypracowany z udziałem partnera ponadnarodowego nowy standard i program szkolenia trenerów orientacji przestrzennej, który będzie uwzględniał transfer i adaptację odpowiednich standardów i programów stosowanych przez partnera ponadnarodowego. Pozwoli to na wypracowanie nowych rozwiązań dotychczas niestosowanych w Polsce, ograniczając czas i koszty wypracowania tego rozwiązania oraz pozwalając na oparcie go na aktualnych zdobyczach wiedzy i technologii .

Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie projektu.

2. Wniosek o dofinansowanie projektu jest składany w partnerstwie ponadnarodowym, co oznacza,

że:

- 1) cel, produkt/y i rezultat/y projektu są powiązane ze współpracą ponadnarodową i pokazują wartość dodaną takiej współpracy;
- 2) wskazane zostało uzasadnienie dla wykorzystania współpracy ponadnarodowej dla osiągnięcia celu projektu.

Uzasadnienie:

Wnioskodawca jest zobowiązany do przedstawienia zasadności wykorzystania doświadczeń dostępnych w danym kraju / regionie / instytucji partnera/ów ponadnarodowego/ych dla osiągnięcia celu projektu, a tym samym do rozwiązania przedstawionego w projekcie problemu/ów. Wnioskodawca musi wykazać, że produkt/y i rezultat/y projektu powstały w wyniku współpracy z partnerem/ami ponadnarodowym/i.

Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie projektu.

3. Projekt realizowany będzie w partnerstwie ponadnarodowym wyłącznie w ramach Unii Europejskiej, przy czym partner pochodzący z kraju innego niż Polska:

- 1) będzie podmiotem uczestniczącym w systemie rehabilitacji osób niewidomych i słabowidzących w danym kraju,
- 2) będzie posiadać szerokie doświadczenie w zakresie rozwoju i prowadzenia szkoleń dla osób z niepełnosprawnością wzroku, z uwzględnieniem wykorzystywania echolokacji i nowoczesnych technologii.

Uzasadnienie:

Realizacja projektu w partnerstwie ponadnarodowym w ramach Unii Europejskiej umożliwi wypracowanie nowego/ych rozwiązania/ń oraz jego/ich wdrożenie w Polsce w oparciu o doświadczenie i wiedzę z kraju innego niż Polska. Przez partnera pochodzącego z kraju innego niż Polska rozumie się podmiot, który posiada swoją siedzibę lub filię w kraju Unii Europejskiej innym niż Polska.

Ze względu na bezpośredni cel projektu niezbędne jest, aby partner/rzy ponadnarodowy/i posiadał/li wieloletnie doświadczenie w rozwoju nowoczesnych programów kształcenia w zakresie orientacji przestrzennej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii oraz w realizacji tego rodzaju szkoleń dla osób niewidomych i słabowidzących. Doświadczenie to będzie kluczowe dla wypracowania nowego/ych rozwiązania/ń.

Praktyczna wiedza z kraju innego niż Polska pozwoli na weryfikację wypracowywanego/ych rozwiązania/ń pod kątem najwyższej skuteczności, pozwoli na uniknięcie większości błędów i niepotrzebnych działań.

	Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie wniosku o dofinansowanie projektu.
4. Projekt przewiduje opracowanie koncepcji i wdrożenie nowego rozwiązania w obszarze kształcenia trenerów orientacji przestrzennej	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>W ramach projektu zostanie wypracowany i przetestowany oraz wdrożony standard kształcenia trenerów orientacji przestrzennej oraz program kształcenia osób z niepełnosprawnością wzroku. Do wniosku o dofinansowanie projektu dołączona zostanie koncepcja wdrożenia rozwiązań wypracowanych w ramach projektu.</p> <p>Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie załączników do wniosku o dofinansowanie projektu.</p>

DZIAŁANIE/PODDZIAŁANIE PO WER	4.3. Współpraca ponadnarodowa
FISZKA PROJEKTU POZAKONKURSOWEGO WDROŻENIOWEGO	
PODSTAWOWE INFORMACJE O PROJEKCIE	
Tytuł lub zakres projektu	Obszar chroniony, obszar dostępny
	<p>Turystyka i rekreacja są ważnymi elementami rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami. Przyczyniają się one do podniesienia sprawności i wydolności organizmu. Nie bez znaczenia jest również wpływ na stan psychiczny: uprawianie turystyki skutkuje ogólnym polepszeniem samopoczucia, przywróceniem wiary we własne siły oraz uzyskaniem równowagi emocjonalnej.</p> <p>Znaczenie turystyki dla powyższej grupy można podzielić na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fizyczne – usprawnienie organizmu, poprawa sprawności fizycznej i koordynacji ruchowej, poprawa kondycji, wypoczynek, regeneracja sił; • psychiczne – samospelnienie, przeżywanie radości, pokonywanie słabości, walka z lękiem, złagodzenie stresu i negatywnych emocji, rozwój intelektualny; • społeczne – integracja z innymi, nabywanie umiejętności nawiązywania i utrzymywania kontaktów, więzi społecznych, wypracowanie wzorców zachowań towarzyskich⁶. <p>Wyniki badań naukowych (Turystyka osób niepełnosprawnych w gospodarce opartej na wiedzy. Marcin Popiel. Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska) wskazują szeroki zakres elementów usługi turystycznej istotnych dla osób z niepełnosprawnościami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakwaterowanie • Poruszanie się po najbliższym terenie • Przyjazd/odjazd • Wycieczki • Organizacja podróży • Aktywność kulturalna • Przyjazd/zapoznanie się • Usługi na terenie odwiedzanym • Zakupy • Opieka medyczna • Gastronomia

⁶ M. Popiel, Odpowiedzialna oraz zrównoważona turystyka szansą na aktywizację osób niepełnosprawnych, Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 2015

- Sport

We wszystkich wskazanych obszarach występują bariery w dostępie do turystyki dla osób z niepełnosprawnościami, przy czym ich charakter jest zróżnicowany, w szczególności ze względu na rodzaj niepełnosprawności.

Istotną częścią turystyki w Polsce jest turystyka przyrodnicza, w tym na terenie parków narodowych. Według badań "Frekwencja w atrakcjach turystycznych w latach 2011-2015" wykonanych na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej (dr hab. Zygmunt Kruczek, 2016 r.) największą liczbę turystów przyjmują parki narodowe, które rocznie odwiedza kilkanaście milionów turystów.

W Polsce istnieją 23 parki narodowe, które zajmują powierzchnię 317 386 ha, co stanowi ok. 1% powierzchni kraju. **W 2015 roku największą frekwencję odnotowano kolejno w Tatrzańskim PN (3,3 mln turystów), Karkonoskim PN (2 mln turystów), Wolińskim PN (1,5 mln turystów). Powyższe parki przyjęły 60% wszystkich zwiedzających. Najmniejszą frekwencję w powyższym raporcie z badań wskazano dla Narwiańskiego PN (15 tys.), Drawieńskiego PN (22 tys.) i Poleskiego PN (41 tys.). Wg informacji zamieszczonych na stronie Ministerstwa Środowiska turystom udostępniono do zwiedzania 149 ścieżek dydaktycznych oraz 3630 km szlaków turystycznych. W prawie każdym parku narodowym znajdują się muzea lub ośrodki dydaktyczno-informacyjne. Parki prowadzą także działania edukacyjne i naukowe poprzez publikacje o tematyce przyrodniczej.**

W Polsce istnieją również 123 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 25 230,1 km², co stanowi 8,4% obszaru kraju (stan na koniec 2018 r.). Są one obecnie tworzone na mocy uchwały Sejmiku województwa. Parki krajobrazowe chronią obszary ze względu na ich wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe i walory krajobrazowe w celu ich zachowania i promowania w duchu zrównoważonego rozwoju. Ich ważną funkcją jest rekreacja krajoznawcza oraz edukacja ekologiczna. Biorąc pod uwagę ich liczbę oraz łączną powierzchnię, stanowią one ważne obszary turystyki przyrodniczej.

Niestety nie są dostępne dane dot. liczby osób z niepełnosprawnościami, które odwiedziły parki narodowe i krajobrazowe znajdujące się na terenie Polski.

Brak jest także kompleksowych badań dotyczących poziomu dostępności parków narodowych i parków krajobrazowych dla osób z niepełnosprawnościami, a dostępne opracowania są już nieaktualne, podobnie jak istniejąca wyszukiwarka dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami noclegów, gastronomi, biur turystycznych, kultury, sportu i rekreacji, parków, bulwarów oraz szlaków. W związku z tym dane o dostępności obiektów turystycznych są rozproszone i trudne do uzyskania, co stanowi poważne ograniczenie dostępu dla osób z niepełnosprawnościami.

Poszczególne parki narodowe i parki krajobrazowe stosują w ograniczony sposób rozwiązania zwiększające dostępność dla osób niepełnosprawnych. Przykładowo w Białowieckim Parku Narodowym (Światowy Rezerwat Biosfery) możliwe jest zwiedzanie Muzeum Przyrodniczo-Leśnego oraz Ośrodka Edukacji Przyrodniczej

przez osoby poruszające się na wózku inwalidzkim. Dostęp do ścieżek edukacyjnych jest swobodny, a ścieżka „Poznajemy Tajemnice Lasu” z myślą o niewidomych umożliwi odbiór także zmysłami dotyku. W przypadku Punktu Informacji Turystycznej brak jest swobodnego wjazdu. Z powodu braku podjazdu dla wózków w Domu Marszałkowskim niemożliwe dla osoby z niepełnosprawnościami jest skorzystanie z zasobów Biblioteki Parku. Stosowane rozwiązania nie noszą znamion projektowania uniwersalnego, gdyż przykładowo z kładki na trasie turystycznej „Do Dębu Jagiełły” osoby z niepełnosprawnościami mogą korzystać jedynie przy pomocy osób towarzyszących. Park Pałacowy – turysta niepełnosprawny bez problemu zwiedzi ten obiekt, na kładki wjedzie korzystając z podjazdów. Dwa z trzech istniejących szlaków turystycznych Obrębu Ochronnego Hwoźna turyści z niepełnosprawnościami mogą pokonać prawie bez przeszkód. W innych parkach narodowych i krajobrazowych zastosowane rozwiązania infrastrukturalne oraz informacyjne też nie rozwiązują w sposób systemowy problemu braku dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

W 2019 roku Departament Ochrony Przyrody Ministerstwa Środowiska zebrał od parków narodowych propozycje działań pozwalających na zwiększenie ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Parki w oparciu o własną diagnozę zgłosiły potrzeby m. in. w zakresie szkoleń pracowników, szkoleń dla kwaterodawców, opracowania instrukcji, standardów i dobrych praktyk, powstania wydawnictw, opracowania metodyk, budowy sieci współpracy oraz powstania programów dotyczących finansowania działań związanych z dostępnością.

Powyższe dane wskazują na dalece niesatysfakcjonujący stan dostępności turystyki, w tym turystyki przyrodniczej w Polsce dla osób z niepełnosprawnościami. Wskazuje to na potrzebę zdecydowanego zwiększenia zakresu działań w tej dziedzinie.

Niniejszy projekt będzie się koncentrował w tym zakresie na turystyce przyrodniczej, a w szczególności na kwestii dostępności parków narodowych oraz krajobrazowych, ze względu na ich znaczenie w obszarze turystyki przyrodniczej. Realizacja projektu pozwoli na wypracowanie modelowego podejścia do poprawy dostępności parków dla osób z niepełnosprawnościami.

W ramach projektu we współpracy z partnerem ponadnarodowym zostanie wypracowany nowy kompleksowy model zapewnienia dostępności parku narodowego/krajobrazowego dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, mający na celu systemowe ukierunkowanie działań w zakresie poprawy dostępności parków narodowych i krajobrazowych. Model ten będzie miał charakter ramowy i będzie mógł być wykorzystywany przez parki o zróżnicowanym charakterze, przy każdorazowym dostosowaniu do specyfiki danego parku. W tym celu będzie się składał z części ogólnej, obejmującej kluczowe zasady i metodykę opracowania koncepcji dostępnego parku przyrodniczego oraz planu jej wdrażania, a także z części szczegółowej, zawierającej opis wymogów, którym powinny odpowiadać poszczególne segmenty składające się na park dostępny, takie jak: segment informacyjny (zw. z zakresem i sposobem przekazywania informacji o ofercie parku w sposób dostosowany do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności),

	<p>procesowy (zw. ze sposobem obsługi turystów pod kątem dostępności), produktowy (rozwiązania infrastrukturalne w obrębie parku - nowe elementy lub głęboka modernizacja istniejących). Każdy z parków testujących model będzie zobowiązany do opracowania koncepcji dostępności parku oraz planu I etapu jej realizacji oraz do testowego wdrożenia co najmniej jednego segmentu, ewentualnie – w przypadku segmentu produktowego – jego wyodrębnionej części.</p>
<p>Uzasadnienie realizacji projektu w trybie pozakonkursowym</p>	<p>Projekt wpisuje się w politykę państwa w zakresie rehabilitacji i integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami. Stanowić on będzie istotny wkład w rozwój dostępnej turystyki przyrodniczej w Polsce.</p> <p>Cele i zadania projektu korespondują z założeniami Agendy 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development), która została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Uwzględniają potrzebę i konieczność włączania w procesy rozwojowe wszystkich grup i osób zainteresowanych, tak aby każda osoba miała szansę skorzystania z rezultatów rozwoju.</p> <p>W Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020 określono pięć celów strategicznych dotyczących zatrudnienia, nakładów na sferę badawczo-rozwojową, energii i klimatu, edukacji oraz ubóstwa. Założenia projektu są zbieżne z piątym celem, jakim jest obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.</p> <p>W Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) wskazano, że "kompleksowa interwencja powinna zakładać rozwój usług nie tylko na poziomie lokalnym (gminy, powiatu), ale także tych o charakterze ponadlokalnym, do których dostęp jest dziś najbardziej utrudniony. Szczególne znaczenie w tym kontekście mają działania poprawiające dostępność przestrzeni, transportu, dóbr i usług, które zwiększają udział np. osób starszych czy niepełnosprawnych w życiu społecznym – np. dzięki stosowaniu zasad projektowania uniwersalnego". Działaniem wskazanym w dokumencie do realizacji w perspektywie 2020 roku jest "Tworzenie i wdrażanie sieci usług i programów aktywizacyjnych, rehabilitacyjnych, resocjalizacyjnych (w szczególności dla osób z niepełnosprawnością) – od aktywizacji społecznej do włączenia społecznego i zawodowego".</p> <p>Projekt jest komplementarny wobec założeń programu Dostępność Plus, w którym przewidziano Działanie 26. Sport, turystyka i rekreacja bez barier, obejmujące działania umożliwiające osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności udział w rekreacji i wypoczynku na zasadzie równości z innymi osobami.</p> <p>Projekt będzie bezpośrednio służył realizacji polityki państwa, określonej przez ww. dokumenty strategiczne, w zakresie poprawy dostępności turystyki dla osób</p>

	<p>z niepełnosprawnościami.</p> <p>W ramach projektu przewidziane jest wypracowanie ramowego modelu dostępnego parku narodowego/krajobrazowego jako ważnego elementu dostępnej turystyki.</p> <p>Będzie on stanowił ramy koncepcyjne, które będą służyć stosującym je instytucjom do całościowego, kompleksowego spojrzenia na kwestię dostępności, ukierunkowanego na dostosowanie wszystkich elementów oferty parku do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Model będzie brał pod uwagę zróżnicowanie parków pod względem specyfiki przyrodniczej, położenia, wielkości, itp., dzięki czemu będzie mógł być wykorzystywany przez różne parki w sposób odpowiadający ich specyfice.</p> <p>Projekt realizowany będzie w partnerstwie krajowym dwóch podmiotów publicznych – PFRON oraz Ministerstwa Środowiska, co zapewni systemowe i całościowe podejście do wypracowywanego rozwiązania oraz stworzy optymalne warunki dla zapewnienia jego trwałości.</p>
<p>Cel szczegółowy PO WER, w ramach którego projekt będzie realizowany</p>	<p>Wdrożenie nowych rozwiązań, w szczególności z zakresu aktywizacji zawodowej, kształcenia przez całe życie i tworzenia oraz realizacji polityk publicznych, dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi.</p>
<p>Priorytet inwestycyjny</p>	<p>9i</p>
<p>Typ/typy projektów przewidziane do realizacji w ramach projektu</p>	<p>Projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza Common Framework.</p>
<p>Cel główny projektu</p>	<p>Wypracowanie ramowego modelu dostępnego parku narodowego/krajobrazowego jako elementu dostępności oferty turystycznej dla osób z niepełnosprawnościami, we współpracy z partnerem ponadnarodowym.</p>
<p>Główne zadania przewidziane do realizacji w projekcie ze wskazaniem grup docelowych</p>	<p>Grupy docelowe</p> <p>Bezpośrednią grupę docelową projektu stanowią parki narodowe oraz parki krajobrazowe w Polsce. Obecnie istnieją w naszym kraju 23 parki narodowe oraz 123 parki krajobrazowe, spośród których w konkurencyjnej procedurze zostaną wybrani uczestnicy projektu.</p> <p>Z efektów realizacji projektu będą korzystać osoby z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, a także inne osoby o szczególnych potrzebach (np. osoby starsze) napotykające na ograniczenia w dostępie do oferty parków narodowych i parków krajobrazowych, niezależnie od płci, wieku, wykształcenia i innych cech.</p> <p>Główne zadania przewidziane w projekcie:</p>

1. Wypracowanie we współpracy z partnerem ponadnarodowym nowego ramowego modelu dostępnego parku narodowego i krajobrazowego oraz wypracowanie opartych na tym modelu szczegółowych zasad rekrutacji grantobiorców.
2. Przeprowadzenie rekrutacji grantobiorców.
3. Pilotażowe testowanie wdrożenia założeń modelu poprzez realizację przedsięwzięć, na które przyznane zostaną granty.
4. Weryfikacja modelu i identyfikacja dobrych praktyk w jego wdrażaniu we współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Opis zadań

- 1. Wypracowanie nowego ramowego modelu parku narodowego i krajobrazowego dostępnego dla osób z niepełnosprawnościami oraz wypracowanie opartych na tym modelu szczegółowych zasad rekrutacji grantobiorców (planowany okres realizacji: 6 miesięcy).**

W ramach tego zadania wypracowany zostanie nowy ramowy model w zakresie dostępności oferty parku narodowego i krajobrazowego.

Model zostanie wypracowany we współpracy z partnerem krajowym oraz partnerem ponadnarodowym. W jego opracowanie zostaną również włączeni eksperci spoza zespołów partnerów, dysponujący specjalistyczną wiedzą w zakresach niezbędnych do prawidłowego opracowania modelu, w tym pochodzący ze środowisk osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Model będzie stanowić koncepcyjne wsparcie procesu dochodzenia do pełnej dostępności zasobów i oferty parków narodowych i krajobrazowych, przy zastosowaniu nowych technologii oraz projektowania uniwersalnego. Będzie się składał z części ogólnej, obejmującej kluczowe zasady i metodykę opracowania koncepcji dostępnego parku przyrodniczego oraz planu jej wdrażania a także z części szczegółowej.

Wstępnie zakłada się, że część ogólna modelu będzie obejmować następujące elementy:

- diagnozę aktualnego stanu dostępności (informacji, oferty, przestrzeni, kompetencji kadr itd.),
- określenie optymalnego docelowego stanu dostępności we wszystkich kluczowych aspektach jako (długofalowego) celu,
- określenie możliwych do zastosowania w parku o danej specyfice sposobów zniwelowania braków w dostępności w odniesieniu do wszystkich kluczowych aspektów oferty parku, z uwzględnieniem potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami,
- określenie celów pośrednich służących osiągnięciu (długofalowego) celu głównego (z uwzględnieniem dostępnych i możliwych do pozyskania zasobów, wzajemnych powiązań różnych elementów składających się na dostępność parku, skali oddziaływania tychże elementów itd.),
- opracowanie planu (obejmującego budżet i harmonogram) działań służących

osiągnięciu pierwszego etapu dostępności, z wykorzystaniem nowych technologii w likwidacji barier, projektowania uniwersalnego, a także szkoleń i innych form podnoszenia kompetencji personelu oraz odpowiedniej strategii komunikacji,

- określenie metod monitorowania i oceny osiągniętych efektów w kontekście przyjętych założeń i celów.

W części szczegółowej znajdzie się określenie wymogów, którym powinny odpowiadać poszczególne segmenty składające się na park dostępny, takie jak: segment informacyjny (zw. z zakresem i sposobem przekazywania informacji o ofercie parku), procesowy (zw. ze sposobem obsługi turystów pod kątem dostępności), produktowy (rozwiązania infrastrukturalne w obrębie parku - nowe elementy lub głęboka modernizacja istniejących).

Model będzie przewidywał podejście etapowe do osiągania dostępności parku, ze względu na przewidywane wysokie koszty oraz czas potrzebny do osiągnięcia pełnej dostępności (w kontekście uwarunkowań przyrodniczych danego parku).

Wypracowany model będzie stanowić element dokumentacji konkursowej, która zostanie opracowana w ramach tego zadania.

Przewiduje się, że w ramach grantów grantobiorcy będą mieli za zadanie opracowanie koncepcji dostępności parku i planu realizacji jej pierwszego etapu oraz testowego wdrożenia co najmniej jednego segmentu, ewentualnie – w przypadku segmentu produktowego – jego wyodrębnionej części.

Model oraz dokumentacja konkursowa zostaną poddane konsultacjom społecznym, skierowanym zwłaszcza do parków narodowych i krajobrazowych oraz do środowisk osób z niepełnosprawnościami.

Planowane koszty: 281.850 zł

2. Przeprowadzenie rekrutacji grantobiorców (planowany okres realizacji: 5 miesięcy).

Rekrutacja grantobiorców zostanie przeprowadzona za pomocą naboru, skierowanego do wszystkich parków narodowych oraz parków krajobrazowych. W okresie naboru Beneficjent uruchomi punkt kontaktowy i udostępni odrębny adres e-mailowy, poprzez które potencjalni grantobiorcy będą mogli zadawać pytania i uzyskiwać informacje związane z dokumentacją naboru grantów. Grantobiorcy zostaną wybrani z zachowaniem zasad bezstronności i przejrzystości.

Zostanie położony nacisk na wybór grantobiorców reprezentujących parki zlokalizowane w różnych regionach kraju i mające zróżnicowane charakterystyki przyrodnicze. W tym celu w dokumentacji konkursowej zostanie wprowadzony podział w zakresie rekrutacji na rodzaje parków o charakterystyce górskiej, morskiej i śródlądowo-akwenowej. W każdej z ww. grup o granty będą mogły ubiegać się zarówno parki narodowe, jak parki krajobrazowe.

Ocena wniosków o powierzenie grantu będzie dwustopniowa:

- formalna (spełnienie wymogów wskazanych w dokumentacji),
- merytoryczna (wielokryterialna ocena poszczególnych kluczowych obszarów projektu zgodnie z opracowaną dokumentacją konkursową).

Do oceny wniosków o powierzenie grantu powołana zostanie Komisja konkursowa przeszkolona w zakresie założeń modelu oraz szczegółowych zasad rekrutacji grantobiorców. W proces ten zaangażowani będą również eksperci zewnętrzni, dobierani do oceny danego wniosku w zależności od rozwiązań, których będzie on dotyczył. Z wybranymi w wyniku konkursu grantobiorcami zostaną podpisane umowy o powierzenie realizacji grantu.

Przewiduje się, że co do zasady wydatki na cross-financing i środki trwałe stanowić będą maksymalnie 25% wydatków kwalifikowalnych w ramach grantu, z możliwością podjęcia indywidualnej decyzji o podniesieniu tego limitu w wyjątkowych przypadkach uzasadnionych specyfiką projektu grantowego, przy zachowaniu limitów ww. wydatków w ramach projektu określonych w SzOOP dla Działania 4.3.

Przewiduje się udzielenie 10 grantów w średniej wysokości 520.000 zł. Maksymalna wysokość grantu zostanie określona w dokumentacji konkursowej z uwzględnieniem wyników konsultacji.

Planowane koszty: 275.000 zł

3. Pilotażowe testowanie wdrożenia założeń modelu poprzez realizację przedsięwzięć, na które przyznane zostaną granty (planowany okres realizacji: 14 miesięcy)

Grantobiorcy realizując swoje przedsięwzięcia będą korzystali ze wsparcia lidera i partnera projektu. Każdemu grantobiorcy zostanie przydzielony opiekun grantu, odpowiedzialny za wsparcie w zakresie realizacji i rozliczenia grantu.

W początkowej fazie tego etapu zostanie zorganizowane szkolenie warsztatowe dla grantobiorców z zakresu wdrażania modelu dostępnego parku narodowego i krajobrazowego. Posłuży ono również wymianie dotychczasowych doświadczeń oraz pomysłów i koncepcji pomiędzy grantobiorcami.

Na zakończenie tego etapu grantobiorcy złożą sprawozdania merytoryczne z realizacji przedsięwzięć wraz z rozliczeniem grantów.

Planowane koszty: 5.781.500 zł

4. Weryfikacja modelu i identyfikacja dobrych praktyk we współpracy z partnerem ponadnarodowym (planowany okres realizacji: 5 miesięcy).

Na podstawie wyników monitoringu prowadzonego w ramach zadania nr 3, złożonych przez grantobiorców sprawozdań i eksperckiej analizy efektów testowania wdrożenia modelu przez instytucje grantobiorców, zostaną wyłonione szczególnie interesujące praktyki w zakresie instrumentów dostępności parku w kontekście modelu oraz zweryfikowany zostanie wypracowany w ramach zadania nr 1 ramowy model dostępnego parku narodowego i krajobrazowego. W procesie tym zaangażowani będą obok lidera partner krajowy oraz ponadnarodowy, a także eksperci zewnętrzni, w tym zwłaszcza przedstawiciele organizacji zajmujących się aktywizacją społeczną osób z różnymi rodzajami

	<p>niepełnosprawności oraz dostępną turystyką, a także eksperci w zakresie turystyki przyrodniczej, w tym zwłaszcza należący do środowiska parków narodowych.</p> <p>Zweryfikowany model zostanie przekazany właściwym instytucjom do wykorzystania.</p> <p>Ostateczna wersja modelu wraz z opisem szczególnie interesujących przykładów jego wdrażania zostanie opracowana w formie publikacji elektronicznej.</p> <p>Planowane koszty: 305.400 zł</p>
<p>Podmiot zgłaszający projekt⁷</p>	<p>Centrum Projektów Europejskich</p>
<p>Podmiot, który będzie wnioskodawcą</p>	<p>Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)</p>
<p>Uzasadnienie wyboru podmiotu, który będzie wnioskodawcą⁸</p>	<p>Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwany dalej Funduszem) jest państwowym funduszem celowym, posiadającym osobowość prawną. Fundusz działa na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (zwanej dalej Ustawą).</p> <p>Misją Funduszu jest ułatwianie osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym. PFRON jest organizacją publiczną, efektywnie realizującą swoje podstawowe działania oraz inicjującą innowacyjne na skalę polską i europejską projekty nakierowane na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych.</p> <p>Zgodnie z Ustawą zadania Funduszu obejmują m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • finansowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizowane przez fundacje i organizacje pozarządowe, • realizację programów na rzecz osób niepełnosprawnych, wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej, • dofinansowanie zadań wynikających z programów rządowych, w tym ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, • realizację programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą, służących rehabilitacji społecznej i zawodowej, w szczególności adresowane do osób niepełnosprawnych oraz do ich rodzin.

⁷ W przypadku opracowywania Roczego Planu Działania przez IP, podmiotem zgłaszającym projekt jest IP. W przypadku opracowywania Roczego Planu Działania przez IZ należy wpisać nazwę podmiotu, który zgłosił projekt do IZ.

⁸ W szczególności w świetle art. 38 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (DzU 2018 r. poz. 1431 ze zm.) oraz podrozdziału 5.2.1 Polityka spójności, rozdziału 5.2 Zasady wyboru projektów Umowy Partnerstwa z dnia 21 maja 2014 r.

	<p>Jak zatem widać, PFRON jest kluczowym podmiotem, odpowiedzialnym za realizację działań służących rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>Świadczy o tym również skala działania PFRON. W roku 2018 przychody PFRON stanowiły 5,3 mld zł, natomiast wydatki 5,1 mld zł. W tym PFRON wydał 3,5 mln zł na realizację programów wspieranych ze środków UE.</p> <p>Środki Funduszu pozwoliły w 2018 r. m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dofinansowanie wynagrodzeń 254 tys. osób niepełnosprawnych (według stanu na listopad 2018 r.), • objęcie rehabilitacją ponad 1 mln osób niepełnosprawnych, w tym 388,5 tys. rehabilitacją zawodową, • realizację 10 programów, zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, służących rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. 			
<p>Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?</p>	<p>TAK</p>	<p>X</p>	<p>NIE</p>	
<p>Podmioty, które będą partnerami w projekcie i uzasadnienie ich wyboru⁹</p>	<p>Partnerem krajowym w projekcie będzie Ministerstwo Środowiska, którego zadania obejmują ochronę przyrody, w tym w parkach narodowych i krajobrazowych i które sprawuje nadzór nad parkami narodowymi. Udział MŚ zapewni właściwą koordynację z działaniami prowadzonymi w ramach polityki ochrony przyrody, w szczególności skierowanymi do parków narodowych oraz wykorzystanie wiedzy sektorowej ekspertów Ministerstwa, zwłaszcza w opracowaniu modelu dostępnego parku.</p> <p>W projekcie będzie też brał udział partner ponadnarodowy, którym będzie instytucja z kraju członkowskiego UE o wieloletnim doświadczeniu w zakresie dostępności turystyki przyrodniczej dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, posiadająca zespół ekspercki mający doświadczenie w opracowywaniu i/lub realizacji planów dostępności obszarów przyrodniczych typu parku narodowego/parku krajobrazowego.</p> <p>Udział Partnera ponadnarodowego jest niezbędny do osiągnięcia celu projektu ze względu na brak w Polsce doświadczeń w zakresie kompleksowego podejścia do zapewniania dostępności obszarów przyrodniczych, takich jak parki narodowe i krajobrazowe, dla osób z niepełnosprawnościami różnego rodzaju, jak również bardzo ograniczony zasób doświadczeń w zakresie dostępności turystyki przyrodniczej, nawet traktowanej wycinkowo.</p>			
<p>Czy projekt będzie projektem grantowym?</p>	<p>TAK</p>	<p>X</p>	<p>NIE</p>	

⁹ Wypełnić w przypadku projektu realizowanego w partnerstwie. W przypadku, gdy nie są znane konkretne podmioty, które będą partnerami w projekcie, należy wpisać pożądane cechy partnerów oraz uzasadnić wskazanie określonych cech.

Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał albo miesiąc oraz rok)	III kwartał 2020			
Przewidywany okres realizacji projektu	Data rozpoczęcia (miesiąc oraz rok)	Styczeń 2021 r.	Data zakończenia (miesiąc oraz rok)	Czerwiec 2023 r.
SZACOWANY BUDŻET PROJEKTU				
Szacowana kwota wydatków w projekcie w podziale na lata i ogółem (PLN)				
w roku 2020	w roku 2021	w roku 2022	w roku 2023	Ogółem
0,00	699 435,00	6 196 850,00	411 840,00	7 308 125,00
Szacowany wkład własny beneficjenta (PLN)				
TAK			NIE	X
Szacowany wkład UE (PLN)				
6 890 831,06				
ZAKŁADANE EFEKTY PROJEKTU WYRAŻONE WSKAŹNIKAMI (W PODZIALE NA PŁEĆ I OGÓŁEM)				
WSKAŹNIKI REZULTATU				
Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa			
	W podziale na:		Ogółem w projekcie	
	Kobiety	Mężczyzn		
5. Liczba instytucji, które dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi w programie wdrożyły nowe rozwiązania			10	
WSKAŹNIKI PRODUKTU				
Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa			

	W podziale na:		Ogółem w projekcie
	Kobiety	Mężczyzn	
6. Liczba wypracowanych modeli	-	-	1
7. Liczba instytucji, które podjęły współpracę z partnerem zagranicznym w programie	-	-	2
8. Liczba udzielonych grantów	-	-	10

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA WYBORU PROJEKTU

KRYTERIA DOSTĘPU

1. W projekcie wykorzystywane są przynajmniej dwa rodzaje działań współpracy ponadnarodowej spośród następujących:

- 1) wypracowanie i wdrożenie nowego/ych rozwiązania/ń;
- 2) transfer, zaadaptowanie i wdrożenie nowego/ych rozwiązania/ń;
- 3) równoległe tworzenie i wdrożenie nowego/ych rozwiązania/ń;
- 4) wymiana informacji i doświadczeń,

w tym obowiązkowo jednym z nich jest wymiana informacji i doświadczeń.

Uzasadnienie:

Zastosowanie działań współpracy ponadnarodowej nastawionych na wdrożenie wypracowanych rozwiązań pozwoli na adaptowanie rozwiązań sprawdzonych w innych krajach lub wypracowanie nowych rozwiązań dotychczas nie stosowanych w Polsce. Projekty zakładające współpracę w tworzeniu wspólnych produktów lub równoległe tworzenie rozwiązań umożliwią wypracowanie nowatorskich rozwiązań wykorzystujących potencjał i odmienne uwarunkowania wszystkich partnerów. Natomiast realizacja projektu opartego na transferze nowych rozwiązań pozwoli w znacznym stopniu ograniczyć koszty wdrożenia tego rozwiązania ze względu na skrócony czas jego implementacji, czy eliminację potencjalnych błędów i problemów.

Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie projektu.

2. Wniosek o dofinansowanie projektu jest składany w partnerstwie ponadnarodowym, co oznacza, że:

- 1) cel, produkt/y i rezultat/y projektu są powiązane ze współpracą ponadnarodową

<p>i pokazują wartość dodaną takiej współpracy;</p> <p>2) wskazane zostało uzasadnienie dla wykorzystania współpracy ponadnarodowej dla osiągnięcia celu projektu.</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Wnioskodawca jest zobowiązany do przedstawienia zasadności wykorzystania doświadczeń dostępnych w danym kraju/regionie/instytucji partnera ponadnarodowego dla osiągnięcia celu projektu, a tym samym do rozwiązania przedstawionego w projekcie problemu/ów. Wnioskodawca musi wykazać, że produkt/y i rezultat/y projektu powstały w wyniku współpracy z partnerem ponadnarodowym.</p> <p>Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie projektu.</p>
<p>3. Projekt realizowany jest w partnerstwie ponadnarodowym wyłącznie w ramach Unii Europejskiej, przy czym partner pochodzi z kraju innego niż Polska, natomiast wnioskodawcą jest podmiot z Polski.</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Realizacja projektów w partnerstwie z podmiotami funkcjonującymi w krajach UE przyczyni się do ułatwienia procesu adaptacji i/lub wypracowania nowych rozwiązań oraz ich wdrożenia w Polsce, ze względu na podobieństwo warunków społeczno – gospodarczych oraz regulacji prawnych. Wymóg ten ma jednocześnie na celu ułatwienie beneficjentom bieżącej realizacji projektu i zminimalizowanie ryzyka wynikającego z różnych systemów prawnych i finansowych, co pozwoli na większą efektywność w bieżącym zarządzaniu projektem oraz skrócenie czasu dostosowywania rozwiązań do wymogów krajowych. Przez podmiot pochodzący z innego kraju Unii Europejskiej rozumie się podmiot, który posiada swoją siedzibę lub filię w kraju Unii Europejskiej, innym niż Polska. Przez podmiot pochodzący z Polski rozumie się podmiot, który posiada swoją siedzibę lub filię w Polsce.</p> <p>Oświadczenie o nawiązaniu współpracy ponadnarodowej Wnioskodawca zamieszcza we wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie wniosku o dofinansowanie projektu.</p>
<p>4. Projekt przewiduje wdrożenie w wybranych parkach narodowych i krajobrazowych rozwiązań z zakresu dostępności, stanowiących elementy ramowego modelu.</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Ww. kryterium ma na celu zapewnienie, że rezultatem projektu będzie wdrożenie w wybranych parkach</p>

narodowych i krajobrazowych rozwiązań z zakresu dostępności, stanowiących element ramowego modelu opracowanego przy wykorzystaniu potencjału i doświadczeń partnera ponadnarodowego oraz partnera krajowego.

Weryfikacja – na podstawie wniosku o dofinansowanie projektu.

FISZKA PROJEKTU POZAKONKURSOWEGO WDROŻENIOWEGO

PODSTAWOWE INFORMACJE O PROJEKCIE

Tytuł lub zakres projektu

Kultura bez barier

✓ *Dlaczego kultura?*

„Kultura jest niezbędnym spoiwem społeczeństwa, określa jego tożsamość i spójność: jest zawsze zwróceniem się do innego człowieka: jest niezbywalną formą społecznej komunikacji i odtwarzania się społeczeństwa. Umożliwia jednostkom uczestnictwo we wspólnej przestrzeni symboli i znaczeń. Dzięki temu możliwa staje się komunikacja społeczna i zbiorowe działanie. Słabość tego wymiaru kultury wiąże się z niskim poziomem pomostowego kapitału społecznego, warunkującego sprostanie cywilizacyjnym wyzwaniom i formowanie złożonych struktur i mechanizmów rozwojowych. Przy niskim kapitale społecznym rozwój społeczno-gospodarczy jest możliwy, ale tylko do pewnych granic.” To stwierdzenie zawarte w raporcie *Kultura w kryzysie czy kryzys w kulturze*, przygotowanym na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2009 stanowi punkt wyjścia do dalszych rozważań.

Z badań wynika, że osoby chodzące często do muzeów i galerii są bardziej zadowolone ze swojego życia niż te, które z takiej oferty nie korzystają, a korzystanie z oferty instytucji kulturowych przynosi również inne korzyści, takie jak: poszerzenie wiedzy, zaznanie spokoju, zmniejszenie stresu oraz skłonienie do refleksji. Prowadzone w Wielkiej Brytanii w 2018 roku badania (*Calm and collected Museums and galleries: the UK's untapped wellbeing resource?* Art Fund, 2018) pokazały, że osoby obcujące ze sztuką mają lepsze samopoczucie (badanie prowadzone na przykładzie muzeów i galerii sztuki).

✓ *Ograniczone dane statystyki publicznej:*

Główny Urząd Statystyczny gromadzi dane na temat dostępności obiektów kultury dla osób z niepełnosprawnościami, koncentruje się jednak na przystosowaniu wejść i budynków dla osób poruszających się na wózkach i tylko w części obiektów uwzględnia przystosowanie obiektów do potrzeb niewidomych i słabowidzących (Kultura 2018 r., GUS 2019).

Udostępnione dane pokazują, że jeśli chodzi o osoby na wózkach, to sytuacja systematycznie się poprawia, choć w 2018 r.:

- biblioteki: przystosowane dla osób poruszających się na wózkach wejście do budynku posiadało 46,4% wszystkich bibliotek, ale udogodnieniami wewnątrz budynku dysponowało tylko 29,9%;
- placówki wystawiennicze – 57,8% to obiekty przystosowane do potrzeb osób na wózkach;
- centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice: 61,5% ma przystosowane wejścia do budynku, ale tylko 42,7% - ma udogodnienia wewnątrz budynków;
- kina: 84,9% to obiekty przystosowane do osób poruszających się na wózkach.

Jeśli jednak spojrzeć na dane dotyczące przystosowania obiektów do potrzeb osób

niewidomych i słabo widzących, to sytuacja przedstawia się wręcz dramatycznie: zaledwie 1,3% bibliotek i 5,8% centrów kultury posiada takie udogodnienia (nie ma danych o pozostałych instytucjach).

Co istotne, statystyka publiczna jest w zakresie dostępności kultury niepełna – dane o dostępności nie są w ogóle zbierane w przypadku teatrów, filharmonii i sal koncertowych, a dane o dostępności kultury dla osób głuchych i niedosłyszących są bardzo ograniczone.

- ✓ *Fragmentaryczne dane z badań wskazują na ograniczony i wykluczający dostęp osób z niepełnosprawnościami do kultury:*

Zakres dostępnych danych o udziale osób niepełnosprawnych w kulturze jest bardzo ograniczony, nie były bowiem prowadzone kompleksowe badania na ten temat. Na podstawie fragmentarycznych badań oraz artykułów/wypowiedzi zamieszczanych w mediach można stwierdzić, że osoby niewidome chodzą do kin lub galerii sztuki w zasadzie wyłącznie wtedy, gdy wyświetlany jest film z audiodeskrypcją, a wystawa ma udogodnienia dla osób niewidomych – co wciąż stanowi novum w projekcjach filmowych, przedstawieniach teatralnych czy wystawach. Imprezy takie są w większości przypadków aranżowane przez organizacje pozarządowe, które zapewniają nie tylko technologię wspomagającą, ale też organizują widowie. To oznacza, że dla wielu osób z dysfunkcją wzroku dostęp do kultury ma charakter grupowy i jest zapewniony przez organizację pozarządową, działającą na rzecz tego środowiska. Oznacza to jednak także izolacyjny i akcyjny udział osób niewidomych w kulturze, podczas gdy oczekują oni dostępu włączającego. Jak stwierdza Robert Więckowski, niewidomy dziennikarz: **„My nie chcemy kulturalnego getta. To jest wielki apel o to, żeby kultura była kulturą włączającą. Żebyśmy my, niepełnosprawni, mieli szansę spotkać się z pełnosprawnymi w każdej sali kinowej, w każdej sali teatralnej i wspólnie razem, żebyśmy mogli obejrzeć film czy spektakl teatralny”** (<http://mega>

mocni.pl/czytelnia/dostep_do_kultury_dla_niepelnosprawnych_jest_nadal_utrudniony.html). Około 70% niewidomych, objętych badaniem Uczestnictwo osób niewidomych w życiu kulturalno-artystycznym na przestrzeni lat 1989–2014 (Raport z badań dotyczących postaw, motywacji, świadomości osób niewidomych względem sfery artystyczno-kulturalnej, z uwzględnieniem perspektywy czasowej 1989–2014, badanie zrealizowane w latach 2015–2016 przez Far Beyond Business w partnerstwie z Fundacją Badań i Praktyk Społecznych, 2015) stwierdza, że ich poziom uczestnictwa w kulturze nie jest satysfakcjonujący, chcieliby go zwiększyć, lecz napotykają na różne przeszkody i trudności. Jedną z nich jest brak oferty kulturalnej w miejscowości zamieszkania. Jako niewystarczającą wskazywano najczęściej ofertę kin ok. 49%, teatrów ok. 48%, muzeów ok. 43% oraz galerii sztuki ok. 39%. Badani zauważają dokonującą się poprawę funkcjonowania instytucji, zwłaszcza kin, bibliotek, muzeów oraz teatrów. W mniejszym stopniu dostrzegają polepszenie oferty i funkcjonowania sal koncertowych, galerii sztuki oraz domów/ośrodków kultury. Badani oczekują m.in. wprowadzenia specjalnych ułatwień technicznych, takich jak audiodeskrypcja, do obiektów i instytucji kultury, ale też ogólnego zwiększenia i uatrakcyjnienia oferty kulturalnej i lepszego informowania środowiska osób niewidomych o istniejącej ofercie kulturalnej.

Na podobne problemy zwracają uwagę osoby G/głuche (Głusi i słyszący – otwarte kultury i przestrzeń dialogu – Raport z badań na temat potrzeb kulturalnych osób G/głuchych i słabosłyszących, Mazowiecki Instytut Kultury, 2016). Główne zgłaszane przez to środowisko problemy to akcyjność wydarzeń dostosowanych do odbiorców z dysfunkcjami słuchu, brak

lub słaba informacja o wydarzeniach (projekcjach, spektaklach) tłumaczonych na PJM, bardzo ograniczony dostęp środowiska do polskich filmów, które wyświetlane są bez napisów.

✓ *Potrzeby osób z niepełnosprawnościami związane z kulturą nie są zaspokajane:*

Badania potrzeb osób z niepełnosprawnościami (Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych zrealizowane w 2017 r. na zlecenie PFRON przez firmę Badania Społeczne Marzena Sochańska-Kawiecka) pokazują, że potrzeby związane z kulturą należą do potrzeb o małym stopniu zaspokojenia. Szczególnie krytyczne są opinie osób z dysfunkcją słuchu i posługujących się językiem migowym na temat dostosowania przestrzeni publicznej do potrzeb ich niepełnosprawności. Aż 72% badanych twierdzi, że w obiektach kultury nie ma możliwości posługiwania się językiem migowym. Na niedostosowanie obiektów kultury do potrzeb wskazuje 36% badanych osób z dysfunkcją ruchu.

✓ *Mało jest dostępnych wydarzeń:*

Dane Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pokazują, że dostępne wydarzenia kulturalne stanowią niewielki odsetek wszystkich organizowanych imprez. Na 880 wystaw stałych zorganizowanych w 2014 roku – 72% było częściowo przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami, ale tylko 6% miało zapewnioną audiodeskrypcję, 2% miało podpisy w alfabecie Braille'a oraz w 2% przypadków zapewniono osobę oprowadzającą ze znajomością języka migowego.

✓ *Wniosek: brak jest kompleksowego podejścia, ale też brak wiedzy, co i jak można zrobić, by kultura była bardziej dostępna:*

Organizatorzy przedsięwzięć niejednokrotnie zapominają, że przystosowanie budynku i ekspozycji to nie tylko zniwelowanie barier architektonicznych przy wejściu do budynku dla osób na wózkach, ale także zapewnienie dostępności wewnątrz budynku i ekspozycji, a także konieczność uwzględnienia różnych rodzajów niepełnosprawności, to także odpowiednio zagospodarowana przestrzeń, umieszczenie podpisów i obiektów na odpowiedniej wysokości, tablice tyflograficzne, możliwość dotykania, wysłuchania audio deskrypcji itd. Brakuje więc kompleksowego i proaktywnego podejścia do zapewnienia dostępności instytucji upowszechniania kultury dla osób o szczególnych potrzebach, w tym osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

✓ *Potrzeba kompleksowego rozwiązania:*

Powyższe dane pokazują, że istnieje potrzeba wypracowania **kompleksowego rozwiązania**, którego istota polega na **otwarcu się instytucji/podmiotów działających w obszarze upowszechniania kultury na współpracę** z osobami z niepełnosprawnościami i reprezentującymi ich organizacjami w szerszym kontekście działań rozwijających współpracę ze środowiskiem lokalnym, tak aby prowadziło to do **wykreowania oferty dla osób z różnymi niepełnosprawnościami o charakterze włączającym je do środowiska lokalnego**.

Wypracowany we współpracy z partnerem ponadnarodowym nowy model będzie służył szerokiemu kręgowi polskich instytucji, które dotychczas bardzo często nie mają świadomości, w jaki sposób zapewnić dostęp osobom z niepełnosprawnościami oraz wiedzy niezbędnej do tego, aby stworzyć odpowiednio dopasowaną do potrzeb różnych niepełnosprawności ofertę i właściwie ją upowszechnić.

**Uzasadnienie
realizacji projektu
w trybie
pozakonkursowym**

Projekt wpisuje się w politykę państwa, określoną w dokumentach strategicznych. W Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) stwierdzono, że „wpływ na budowanie kapitału społecznego ma również udział w wydarzeniach i inicjatywach o charakterze kulturalnym, wzmacniających poczucie wspólnoty i tożsamości. (...) Inwestycje w kulturę wpływają nie tylko na ekonomiczny rozwój i wzrost konkurencyjności, ale także na wzmocnienie kapitału społecznego. Inwestowanie w ochronę dziedzictwa, rozwój i modernizację infrastruktury kultury oraz edukację kulturalną - kształcenie odbiorcy i jego kulturowych kompetencji przyczynia się do rozwijania kultury i innowacyjności.

W Programie Dostępność Plus przewidziano Działanie 25, dotyczące zapewnienia osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności możliwości czynnego udziału w życiu kulturalnym i poznawania dóbr kultury na zasadzie równości z innymi osobami. W ramach tego działania zaplanowano m.in.: modernizację i rozbudowę infrastruktury instytucji kultury (między innymi: teatrów, muzeów, domów i ośrodków kultury, bibliotek) w oparciu o standardy dostępności; poprawę dostępności obiektów kultury, w tym zabytkowych, poprzez łączenie indywidualnych rozwiązań architektonicznych (w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków) z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz standardami informacyjnymi i odpowiednimi procedurami obsługi; zakup sprzętu i wyposażenia udostępniającego zasoby kultury osobom o szczególnych potrzebach (na przykład podnośniki, pętle indukcyjne, urządzenia do audiodeskrypcji); digitalizację różnego typu zasobów kultury z uwzględnianiem aspektu dostępności; wypracowanie standardów informacyjnych (o dostępności budynku, usługi, wydarzenia), które powinny być stosowane na stronach informacyjnych i ulotkach instytucji zajmujących się udostępnianiem dóbr kultury i środowiska; przygotowanie kadr kultury, edukacji i animacji kulturalno-społecznej w zakresie korzystania z nowych narzędzi i technologii w dostępie do kultury; wsparcie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w wydarzeniach kulturalnych i rekreacyjnych, w tym szczególnie w obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami.

Projekt jest komplementarny wobec tych zamierzeń, tworząc narzędzia do pełnego wykorzystania coraz lepiej przystosowanych dla osób o szczególnych potrzebach obiektów kultury, zgodnie z oczekiwaniami osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Projekt dostarczy ram koncepcyjnych, które sprawią, że różne działania o charakterze 'technicznym' złożą się na realne udostępnienie oferty danej instytucji osobom o szczególnych potrzebach.

Projekt służy też realizacji postanowień międzynarodowych. Dotyczy to art. 27 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1948 r.: Każdy człowiek ma prawo do swobodnego uczestnictwa w życiu kulturalnym społeczeństwa, do korzystania ze sztuki, do uczestnictwa w postępie nauki i korzystania z jego dobrodziejstw. Z kolei w art. 30 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (przyjętej w 2006 r.) stwierdza się m.in., że osoby niepełnosprawne mają prawo do udziału, na zasadzie równości z innymi osobami, w życiu kulturalnym. Państwa przyjmujące Konwencję, a więc i Polska, zobowiązały się do podejmowania działań w celu zapewnienia, że „osoby niepełnosprawne: (a) będą miały dostęp do materiałów w dziedzinie kultury w dostępnych dla nich formach, (b) będą miały dostęp do programów telewizyjnych, filmów, teatru i innego rodzaju działalności kulturalnej, w dostępnych dla nich formach, (c) będą miały dostęp do miejsc działalności kulturalnej lub usług z nią związanych, takich jak teatry, muzea, kina,

	<p>biblioteki i usługi turystyczne oraz, w miarę możliwości, będą miały dostęp do zabytków i miejsc ważnych dla kultury narodowej.”</p> <p>Powyższe pokazuje jednoznacznie, że projekt będzie bezpośrednio służył realizacji polityki państwa w zakresie poprawy dostępności kultury dla osób z niepełnosprawnościami. W ramach projektu przewidziane jest wypracowanie i wdrożenie nowego modelu instytucji szeroko udostępniającej swoją ofertę i zasoby oraz integrującej społeczność wokół kultury. Model ten będzie uwzględniał różne rodzaje instytucji upowszechniających kulturę oraz kwestie dostosowania instytucji i ich oferty do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, dzięki czemu będzie mógł być wykorzystywany przez bardzo szeroki krąg instytucji w sposób odpowiadający ich specyfice.</p> <p>Ze względu na ważną rolę Projektu we wdrażaniu wskazanych dokumentów strategicznych i konieczność zapewnienia jego komplementarności i synergii z innymi działaniami w tym zakresie podejmowanymi przez odpowiednie podmioty publiczne, projekt będzie realizowany jako pozakonkursowy. Zapewni to systemowe podejście do tworzenia planowanego modelu i następnie niezbędną trwałość poprzez wykorzystywanie rezultatów projektu w przyszłych działaniach służących budowie w Polsce sieci instytucji dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami oraz służących ich integracji społecznej.</p> <p>Projekt realizowany będzie w partnerstwie krajowym z udziałem dwóch podmiotów publicznych – PFRON oraz MKiDN, co zapewni systemowe i całościowe podejście do wypracowywanego rozwiązania. Planuje się również zaangażowanie w projekcie partnera ze środowiska organizacji pozarządowych aktywnych na polu dostępności kultury dla osób z niepełnosprawnościami, w celu bezpośredniego włączenia praktycznego doświadczenia w dziedzinie tworzenia dostępnej oferty kulturalnej do zespołu projektowego.</p>
<p>Cel szczegółowy PO WER, w ramach którego projekt będzie realizowany</p>	<p>Wdrożenie nowych rozwiązań, w szczególności z zakresu aktywizacji zawodowej, kształcenia przez całe życie i tworzenia oraz realizacji polityk publicznych, dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi.</p>
<p>Priorytet inwestycyjny</p>	<p>9i</p>
<p>Typ/typy projektów przewidziane do realizacji w ramach projektu</p>	<p>Projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza Common Framework.</p>
<p>Cel główny projektu</p>	<p>Wypracowanie i wdrożenie nowego modelu zapewniania dostępności oferty i zasobów instytucji upowszechniania kultury dla osób z niepełnosprawnościami</p>
<p>Główne zadania przewidziane do realizacji w projekcie ze</p>	<p>Grupy docelowe</p> <p>Bezpośrednio grupę docelową projektu stanowią instytucje upowszechniania kultury (teatry, muzea, biblioteki, filharmonie, galerie, domy kultury itp.), a także podmioty zajmujące się</p>

wskazaniem grup docelowych

szeroko rozumianą edukacją kulturalną, amatorskim ruchem artystycznym i działaniami na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Bezpośrednimi odbiorcami wypracowanego nowego rozwiązania będzie ok. 100 podmiotów, przy czym zapewniony będzie równy dostęp dla podmiotów z całego kraju, w tym planuje się wsparcie dwóch grup podmiotów: o charakterze ogólnonarodowym oraz o charakterze regionalnym i lokalnym. Nie wyklucza się możliwości wsparcia sieci instytucji kultury składających jeden wniosek (np. instytucji, dla których organizatorem jest ten sam samorząd). Wg danych GUS w 2018 roku działało 189 teatrów i instytucji muzycznych, 945 muzeów i oddziałów muzealnych, 325 galerii sztuki, 4237 centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic oraz 497 kin stałych.

Z wypracowanych rozwiązań korzystać będą osoby napotykające na ograniczenia w dostępie do kultury i korzystaniu z różnorodnych wydarzeń kulturalnych z racji niepełnosprawności, niezależnie od płci, wieku, rodzaju niepełnosprawności czy miejsca zamieszkania. Przewiduje się zastosowanie w rekrutacji preferencji dla projektów służących dostępności oferty dla osób zamieszkałych na wsi i w miejscowościach oddalonych od dużych centrów miejskich.

Sensem projektu jest dążenie do zapewnienia maksymalnie równoprawnego i komfortowego dostępu do zasobów i oferty kulturalnej/udziału w życiu kulturalnym i korzystaniu z oferty kulturalno-artystycznej zarówno dla osób z niepełnosprawnościami, jak i osób bez niepełnosprawności.

Główne zadania przewidziane w projekcie:

1. Wypracowanie we współpracy z partnerem ponadnarodowym nowego ramowego modelu zapewniania dostępności oferty i zasobów instytucji upowszechniania kultury i opartych na nim szczegółowych zasad rekrutacji grantobiorców.
2. Przeprowadzenie rekrutacji grantobiorców.
3. Pilotażowe testowanie wdrożenia modelu poprzez realizację przedsięwzięć, na które przyznano granty.
4. Weryfikacja modelu i identyfikacja dobrych praktyk w jego wdrażaniu we współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Ad 1. Wypracowanie nowego ramowego modelu zapewniania dostępności oferty i zasobów instytucji upowszechniania kultury dla osób z niepełnosprawnościami i opartych na nim szczegółowych zasad rekrutacji grantobiorców (przewidywany okres realizacji: 7 miesięcy)

Pierwszym zadaniem w projekcie będzie wypracowanie ramowego modelu zapewniania dostępności oferty i zasobów instytucji upowszechniania kultury dla osób z niepełnosprawnościami. Model będzie wypracowany z udziałem partnera ponadnarodowego przy zaangażowaniu partnerów krajowych. Model będzie miał charakter ramowy, ponieważ musi on uwzględniać bardzo duże zróżnicowanie instytucji upowszechniania kultury (różne typy instytucji, ich zróżnicowana skala działania, potrzeby osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności). Każda wykorzystująca model instytucja będzie stosować podejście koncepcyjne, które zostanie opisane w modelu, będzie jednak dokonywała wyboru jego odpowiednich elementów w zależności od swojej specyfiki i sytuacji.

Model będzie obejmował kluczowe etapy procesu tworzenia dostępnej oferty kulturalnej, zawierając zestawy praktycznych rekomendacji w odniesieniu do każdego z nich:

- analiza stanu zastanego i potrzeb w zakresie dostępności przestrzeni i oferty programowej, w odniesieniu do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
- sformułowanie konkretnego, mierzalnego celu w zakresie dostępności (w zależności od specyfiki danej instytucji),
- określenie niezbędnych do osiągnięcia celu zasobów, z uwzględnieniem kompetencji właściwego personelu,
- opracowanie planu i budżetu działań służących uzyskaniu dostępności we wszystkich zidentyfikowanych w I etapie aspektach, z wykorzystaniem nowych technologii w likwidacji barier, wykorzystaniem projektowania uniwersalnego w kulturze, nowych form/kanałów dostępności, a także szkoleń i innych form podnoszenia kompetencji personelu oraz odpowiedniej strategii komunikacji,
- określenie uwzględniających metody partycypacyjne działań służących monitorowaniu i ocenie stopnia osiągnięcia zdefiniowanego celu.

Model będzie uwzględniał potrzeby różnego typu odbiorcy – niesłyszącego, niewidomego, niedowidzącego, z ograniczeniem mobilności, z ograniczeniami komunikacyjnymi czy poznawczymi i innych. Z drugiej strony uwzględniał będzie różne rodzaje wydarzeń kulturalnych i formy odbioru sztuki, np. udział w festiwalu, oglądanie obrazów lub rzeźby, słuchanie utworów muzycznych, oglądanie przedstawień teatralnych itp. – tak by typ utworu był możliwy do odbioru przez osoby z różnego typu niepełnosprawnością.

Zespół złożony z ekspertów partnerów krajowych pracujący nad wypracowaniem modelu odbędzie wizytę studyjną do kraju partnera ponadnarodowego albo - w razie identyfikacji cennych dla planowanego modelu rozwiązań funkcjonujących w innym kraju UE – do tego kraju. Celem wizyty będzie zapoznanie się z rozwiązaniami w zakresie dostępności różnego typu instytucji upowszechniania kultury, napotykanymi barierami i sposobami ich przewyżczenia.

Powołany zostanie Zespół Konsultacyjny, którego rolą będzie opiniowanie wypracowywanych rozwiązań wchodzących w skład ramowego modelu. W skład zespołu będą wchodzić zarówno przedstawiciele organizacji działających na rzecz dostępności kultury dla osób z niepełnosprawnościami, jak i przedstawiciele instytucji kultury lub ich organizatorów, ze względu na znajomość specyfiki i uwarunkowań zapewniania dostępu do usług kulturalnych i organizacji sieci instytucji kultury w Polsce. Takie podejście do wypracowania modelu zapewni nie tylko uspołecznienie i międzysektorowość procesu, lecz przede wszystkim adekwatność modelu do potrzeb i możliwości - z jednej strony przedstawicieli osób z różnymi niepełnosprawnościami, z drugiej – instytucji kultury i ich organizatorów.

Wypracowany nowy model będzie stanowił element regulaminu rekrutacji, który zostanie opracowany w ramach tego zadania. W regulaminie zostaną określone m.in.: (*) podmioty uprawnione do ubiegania się o grant, (*) działania, jakie będą mogły być finansowane, (*) sposób składania wniosków o powierzenie grantu, (*) kryteria oceny wniosków o powierzenie grantu, (*) zasady rozliczania grantów, (*) wzór wniosku o powierzenie grantu i wzór umowy o powierzenie grantu. W toku prac nad regulaminem naboru zostaną przeprowadzone spotkania konsultacyjne z potencjalnymi grantobiorcami.

Planowane koszty: 639 000 zł.

Ad 2. Przeprowadzenie rekrutacji projektów grantowych – uczestników pilotażowego wdrożenia modelu (przewidywany okres realizacji: 5 miesięcy)

Zostanie przeprowadzona otwarta rekrutacja grantobiorców z zachowaniem zasad bezstronności i przejrzystości, skierowana do instytucji i podmiotów zajmujących się upowszechnianiem kultury, organizacją wydarzeń kulturalnych i edukacją kulturalną. Rekrutacja będzie szeroko popularyzowana z wykorzystaniem różnych kanałów informacji i promocji.

Regulamin rekrutacji będzie uwzględniał potrzebę przetestowania modelu:

- z punktu widzenia potrzeb różnego typu odbiorców - niesłyszących, niewidomych, niedowidzących, z ograniczeniem mobilności, z ograniczeniami komunikacyjnymi czy poznawczymi i innymi;
- przez różne rodzaje instytucji upowszechniania kultury, organizujące różne typy wydarzeń kulturalnych i formy odbioru sztuki (np. udział w festiwalu, oglądanie obrazów lub rzeźb, słuchanie utworów muzycznych, oglądanie przedstawień teatralnych itp.);
- przez instytucje zlokalizowane w różnych regionach kraju, w lokalizacjach o różnych charakterystykach oraz mające zróżnicowaną specyfikę, jeśli chodzi o wielkość, formę instytucjonalną, skalę działania, z uwzględnieniem preferencji dla instytucji kierujących swoją ofertę w szczególności do odbiorców z terenów wiejskich oraz małych miast.

Jednocześnie kryteria wyboru będą służyły rekrutacji wniosków najlepiej odpowiadających założeniom modelu, w tym w szczególności oceniana będzie trafność wstępnego rozpoznania potrzeb, kompleksowość podejścia, zakres i rodzaj zamierzonej współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym organizacjami zajmującymi się integracją społeczną osób z niepełnosprawnościami oraz organizacjami zajmującymi się aktywizacją środowisk lokalnych, a także efektywność kosztowa projektu. Umożliwi to wyciągnięcie wniosków i identyfikację dobrych praktyk mających w przyszłości zastosowanie dla szerokiego spectrum instytucji.

W okresie naboru uruchomione zostaną stanowiska informacyjne, gwarantujące udzielanie odpowiedzi na zapytania potencjalnych grantobiorców i regularnie będą zamieszczane odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania.

Wnioski o powierzenie grantu będą składane z wykorzystaniem specjalnie w tym celu opracowanej aplikacji.

Zgłoszone wnioski będą oceniane pod względem spełnienia warunków formalnych i merytorycznych, określonych w trakcie zadania nr 1, przez specjalnie w tym celu powołany zespół oceniający, w skład którego wejdą przedstawiciele beneficjenta i partnerów krajowych oraz w razie potrzeby wykorzystania dodatkowej ekspertyzy specjalistycznej wyłonieni w procedurze konkurencyjnej eksperci zewnętrzni. Cały zespół oceniający przed przystąpieniem do oceny zostanie przeszkolony z zasad oceny.

Z grantobiorcami najwyżej ocenionych projektów zostaną zawarte umowy o powierzenie grantu. Przewiduje się udzielenie około 100 grantów w wysokości do 250 tys. zł. Co do zasady wydatki na cross-financing i środki trwałe stanowiąc będą maksymalnie 25% wydatków kwalifikowalnych w ramach grantu, z możliwością podjęcia indywidualnej decyzji o podniesieniu tego limitu w wyjątkowych przypadkach uzasadnionych specyfiką projektu grantowego, przy zachowaniu limitów ww. wydatków w ramach projektu określonych w SzOOP dla Działania 4.3.

Planowane koszty: 730 000 zł

Ad 3. Realizacja projektów grantowych – pilotażowe testowanie wdrożenia wypracowanego modelu (przewidywany okres realizacji: 13 miesięcy)

Podmioty, które otrzymają grant, będą realizowały zaplanowane przedsięwzięcia przy wsparciu lidera i partnerów projektu. U uruchomione zostaną stanowiska tzw. opiekunów grantów, do których zadań należeć będzie wsparcie eksperckie we wdrażaniu tych przedsięwzięć zgodnie z modelem oraz pomoc w ich administrowaniu. Realizacja finansowanych w ramach grantów przedsięwzięć będzie monitorowana oraz zostanie poddana bieżącej ocenie przez ekspertów zespołu projektowego wg zasad określonych w ramach zadania nr 1.

W początkowej fazie tego etapu zostaną zorganizowane szkolenia warsztatowe dla grantobiorców z zakresu wdrażania modelu dostępności w odniesieniu do instytucji upowszechniania kultury poszczególnych typów. Posłużą one również wymianie dotychczasowych doświadczeń oraz pomysłów i koncepcji pomiędzy grantobiorcami.

Na zakończenie tego etapu grantobiorcy złożą sprawozdania merytoryczne z realizacji przedsięwzięć wraz z rozliczeniem grantów.

Planowane koszty: 21 100 000 zł.

Ad 4. Weryfikacja modelu i identyfikacja dobrych praktyk we współpracy z partnerem ponadnarodowym (przewidywany okres realizacji: 5 miesięcy)

Na podstawie wyników monitoringu i bieżącej oceny dokonywanej przez ekspertów zespołu projektowego, prowadzonych w ramach zadania nr 3 oraz złożonych przez grantobiorców sprawozdań, dokonana zostanie analiza efektów testowania wdrożenia modelu w instytucjach i na jej podstawie zostaną wyłonione szczególnie interesujące praktyki dostępności oraz zweryfikowany zostanie wypracowany w ramach zadania nr 1 ramowy model dostępności. W procesie tym zaangażowani będą obok lidera partnerzy krajowi oraz partner ponadnarodowy, a także Zespół Konsultacyjny.

Ostateczna wersja modelu wraz z opisem szczególnie interesujących doświadczeń z realizowanych projektów grantowych zostanie opracowana w formie publikacji elektronicznej. Zweryfikowany model zostanie przekazany grantobiorcom.

Planowane koszty: 367 000 zł.

Podmiot zgłaszający projekt

Centrum Projektów Europejskich

Podmiot, który będzie wnioskodawcą

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)

Uzasadnienie wyboru podmiotu, który będzie wnioskodawcą

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwany dalej Funduszem) jest państwowym funduszem celowym, posiadającym osobowość prawną. Fundusz działa na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (zwanej dalej Ustawą).

Misją Funduszu jest **ułatwianie osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym**. PFRON jest organizacją publiczną,

efektywnie realizującą swoje podstawowe działania oraz inicjującą innowacyjne na skalę polską i europejską projekty nakierowane na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z Ustawą zadania Funduszu obejmują m.in.:

- finansowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizowane przez fundacje i organizacje pozarządowe,
- realizację programów na rzecz osób niepełnosprawnych, wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej,
- dofinansowanie zadań wynikających z programów rządowych, w tym ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych,
- realizację programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą, służących rehabilitacji społecznej i zawodowej, w szczególności adresowane do osób niepełnosprawnych oraz do ich rodzin.

PFRON jest więc **kluczowym podmiotem, odpowiedzialnym za realizację działań służących rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych.**

Świadczy o tym również **skala działania PFRON**. W roku 2018 przychody PFRON stanowiły 5,3 mld zł, natomiast wydatki 5,1 mld zł. W tym PFRON wydał 3,5 mln zł na realizację programów wspieranych ze środków UE. Środki Funduszu pozwoliły w 2018 r. m.in. na:

- dofinansowanie wynagrodzeń 254 tys. osób niepełnosprawnych (według stanu na listopad 2018 r.),
- objęcie rehabilitacją ponad 1 mln osób niepełnosprawnych, w tym 388,5 tys. rehabilitacją zawodową,
- realizację 10 programów, zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, służących rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?

TAK

X

NIE

Podmioty, które będą partnerami w projekcie i uzasadnienie ich wyboru

Partnerem w projekcie będzie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego - urząd administracji rządowej w Polsce, obsługujący Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, obecnie właściwego do spraw jednego działu administracji rządowej – kultura i dziedzictwo narodowe. Wśród głównych zadań ministerstwa jest opieka nad takimi dziedzinami, jak teatr, muzyka, balet, opera, sztuka estradowa, sztuki plastyczne, muzealnictwo, edukacja kulturalna, amatorski ruch artystyczny – a więc obszarami będącymi przedmiotem zainteresowania projektu.

Przewiduje się też wybór drugiego partnera krajowego, którym będzie organizacja pozarządowa mająca duże doświadczenie w realizacji projektów służących dostępności kultury dla osób o różnych rodzajach niepełnosprawności i dysponująca zespołem eksperckim w tej dziedzinie. Udział tego partnera w realizacji projektu będzie służył wykorzystaniu jego praktycznych doświadczeń do stworzenia modelu realnie dostosowanego do specyfiki polskich instytucji upowszechniania kultury oraz uwzględniającego uwarunkowania, w jakich funkcjonują w Polsce osoby z różnymi

<p>niepełnosprawnościami. Eksperti partnera pozarządowego będą również zaangażowani we wsparcie grantobiorców w trakcie realizacji ich projektów wdrażających model. W przypadku, gdyby konkurs na partnera pozarządowego nie doprowadził do wyłonienia instytucji spełniającej wskazane kryteria, odpowiednio wzmocniony zostanie personel beneficjenta.</p> <p>Partnerem ponadnarodowym będzie instytucja mająca duże doświadczenie w działaniach na rzecz dostępności oraz integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami, w tym w obszarze kultury, obejmujące doświadczenie we współpracy ze środowiskami osób niepełnosprawnych oraz środowiskami lokalnymi; zainteresowana wspólnym tworzeniem modelu dostępnej instytucji i oferty kulturalnej o charakterze włączającym. Wspólne wypracowywanie modelu pozwoli na uwzględnienie szerszego spojrzenia na problemy osób z niepełnosprawnościami, wyjście w proponowanych rozwiązaniach poza dotychczas stosowane podejścia, wykorzystanie innych niż dotychczas praktykowane metody pracy.</p>					
Czy projekt będzie projektem grantowym?		TAK	X	NIE	
Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał albo miesiąc oraz rok)		III kwartał 2020 r.			
Przewidywany okres realizacji projektu	Data rozpoczęcia (miesiąc oraz rok)	styczeń 2021	Data zakończenia (miesiąc oraz rok)	Czerwiec 2023 r.	
SZACOWANY BUDŻET PROJEKTU					
Szacowana kwota wydatków w projekcie w podziale na lata i ogółem (PLN)					
w roku 2021	w roku 2022	w roku 2023	Ogółem		
1 505 900,00 zł	23 071 400,00 zł	542 300,00 zł	25 119 600,00 zł		
Szacowany wkład własny beneficjenta (PLN)					
TAK				NIE	X
Szacowany wkład UE (PLN)					
23 685 270,84 zł					
ZAKŁADANE EFEKTY PROJEKTU WYRAŻONE WSKAŹNIKAMI (W PODZIALE NA PŁEĆ I OGÓŁEM)					
WSKAŹNIKI REZULTATU					

Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa		
	W podziale na:		Ogółem w projekcie
	Kobiety	Mężczyzn	
1. Liczba instytucji, które dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi w programie wdrożyły nowe rozwiązania			95

WSKAŹNIKI PRODUKTU

O Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa		
	W podziale na:		Ogółem w projekcie
	Kobiety	Mężczyzn	
1. Liczba wypracowanych modeli			1
2. Liczba udzielonych grantów			100
3. Liczba instytucji, które podjęły współpracę z partnerem zagranicznym w programie			3

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA WYBORU PROJEKTU

KRYTERIA DOSTĘPU

1. W projekcie wykorzystywane są przynajmniej dwa rodzaje działań współpracy ponadnarodowej spośród następujących:
 - 1) wypracowanie i wdrożenie nowego/ych rozwiązania/ń;
 - 2) transfer, zaadaptowanie i wdrożenie nowego/ych rozwiązania/ń;
 - 3) równoległe tworzenie i wdrożenie nowego/ych rozwiązania/ń;
 - 4) wymiana informacji i doświadczeń,
 w tym obowiązkowo jednym z nich jest wymiana informacji i doświadczeń

Uzasadnienie:

W ramach projektu będzie miała miejsce wymiana informacji i doświadczeń w zakresie udostępniania kultury oraz wypracowanie nowego rozwiązania w postaci modelu otwartej instytucji upowszechniania kultury. Model ten zostanie pilotażowo wdrożony przez instytucje, które otrzymają granty, w zakresie, który będzie odpowiadał specyfice, w tym w szczególności zakresowi działań danego grantobiorcy. W wyniku analizy doświadczeń z realizacji wspartych projektów zostanie wypracowany ostateczny model oraz zestaw dobrych praktyk służących jego wdrażaniu, uwzględniający transfer i adaptację rozwiązań

	<p>stosowanych przez partnera ponadnarodowego.</p> <p>Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie projektu.</p>
<p>2. Wniosek o dofinansowanie projektu jest składany w partnerstwie ponadnarodowym, co oznacza, że:</p> <p>1) cel, produkt/y i rezultat/y projektu są powiązane ze współpracą ponadnarodową i pokazują wartość dodaną takiej współpracy;</p> <p>2) wskazane zostało uzasadnienie dla wykorzystania współpracy ponadnarodowej dla osiągnięcia celu projektu.</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Wnioskodawca jest zobowiązany do przedstawienia zasadności wykorzystania doświadczeń dostępnych w danym kraju/regionie/instytucji partnera ponadnarodowego dla osiągnięcia celu projektu, a tym samym do rozwiązania przedstawionego w projekcie problemu/ów. Wnioskodawca musi wykazać, że produkt/y i rezultat/y projektu powstały w wyniku współpracy z partnerem ponadnarodowym.</p> <p>Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie projektu.</p>
<p>3. Projekt realizowany jest w partnerstwie ponadnarodowym wyłącznie w ramach Unii Europejskiej, przy czym partner pochodzi z kraju innego niż Polska, natomiast wnioskodawcą jest podmiot z Polski</p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Realizacja projektów w partnerstwie z podmiotami funkcjonującymi w krajach UE przyczyni się do ułatwienia procesu adaptacji i/lub wypracowania nowych rozwiązań oraz ich wdrożenia w Polsce, ze względu na podobieństwo warunków społeczno – gospodarczych oraz regulacji prawnych. Wymóg ten ma jednocześnie na celu ułatwienie beneficjentom bieżącej realizacji projektu i zminimalizowanie ryzyka wynikającego z różnych systemów prawnych i finansowych, co pozwoli na większą efektywność w bieżącym zarządzaniu projektem oraz skrócenie czasu dostosowywania rozwiązań do wymogów krajowych. Przez podmiot pochodzący z innego kraju Unii Europejskiej rozumie się podmiot, który posiada swoją siedzibę lub filię w kraju Unii Europejskiej innym niż Polska. Przez podmiot pochodzący z Polski rozumie się podmiot, który posiada swoją siedzibę lub filię w Polsce.</p> <p>Oświadczenie o nawiązaniu współpracy ponadnarodowej Wnioskodawca zamieszcza we wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Sposób weryfikacji kryterium – na podstawie wniosku o</p>

dofinansowanie projektu

4. Projekt przewiduje wdrożenie w wybranych instytucjach upowszechniania kultury rozwiązań z zakresu dostępności, stanowiących elementy ramowego modelu.

Uzasadnienie:

Ww. kryterium ma na celu zapewnienie, że rezultatem projektu będzie wdrożenie w wybranych instytucjach upowszechniania kultury rozwiązań z zakresu dostępności, stanowiących element ramowego modelu opracowanego przy wykorzystaniu potencjału i doświadczeń partnera ponadnarodowego oraz partnerów krajowych.

Weryfikacja – na podstawie wniosku o dofinansowanie projektu.